

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	<i>інститут економіки та бізнес-освіти</i>
Кафедра	<i>фінансів і бухгалтерського обліку</i>
Спеціальність	<i>071 «Облік і оподаткування»</i>
Форма здобуття освіти	<i>заочна</i>

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

ЧЕРВЯКОВОЇ ЄЛИЗАВЕТИ ВАЛЕРІЇВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему	Методика складання бухгалтерського балансу підприємства та аналіз його фінансового стану		
	<i>(повна назва теми)</i>		
за матеріалами	Товариство з обмеженою відповідальністю «РУДОМАЙН»		
	<i>(повна назва бази дослідження)</i>		
науковий керівник	д.е.н. професор	Кузьмінський Ю.А.	
	<i>(наук. ступінь, вчене звання)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище, ініціали)</i>

Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри

від 18 червня 2026р. № 13

Завідувач кафедри

(підпис)

к.е.н., доцент О.В.Неізнєстна

Наук. ступінь, вчене звання

Ініціали, прізвище

Кривий Ріг – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет *інститут економіки та бізнес-освіти*
 Кафедра *фінансів і бухгалтерського обліку*
 Спеціальність *071 «Облік і оподаткування»*
 Форма здобуття *заочна*
 освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач
кафедри

О.В.Неізвестна

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« 06 » квітня 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ
Червякової Єлизавети Валеріївни

1. Тема роботи: Методика складання бухгалтерського балансу підприємства та аналіз його фінансового стану
 Керівник роботи: д.е.н. професор Кузьмінський Ю.А. затверджені наказом закладу вищої освіти від « 06 » квітня 2026 р. № 222-ст
2. Строк подання здобувачем роботи до «05» червня 2026 р.
3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1. Методика складання бухгалтерського балансу підприємства

Бухгалтерський баланс: нормативно правове регулювання його складання, призначення та побудова. Характеристика ТОВ «РУДОМАЙН», його облікової політики та організація процесу складання балансу. Методика формування статей активу балансу. Методика формування статей пасиву балансу. Рекомендації щодо методики складання бухгалтерського балансу.

Розділ 2. Аналіз фінансового стану ТОВ «РУДОМАЙН».

Теоретичне обґрунтування та інформаційна база аналізу фінансового стану. Оцінювання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Аналіз ділової активності та рентабельності в системі оцінки фінансового стану.

Об'єкт дослідження: є організація та методика складання бухгалтерського балансу у ТОВ «РУДОМАЙН» та аналізу його фінансового стану

Предмет дослідження: є теоретичні та методичні положення складання бухгалтерського балансу та проведення аналізу фінансового стану

Мета кваліфікаційної роботи: є дослідження теоретичних та організаційно-методичних положень що забезпечують формування Балансу (Звіт про фінансовий стан) як ключового елемента фінансової звітності підприємства та можливостей для аналізу фінансового стану суб'єкту господарювання

4. Дата видачі

завдання

« 06 » квітня 2026р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів МДР	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Затвердження плану КБР	до 25.03.2026	виконано
2	Підготовка розділу 1	до 29.04.2026	виконано
3.	Підготовка розділу 2	до 27.05.2026	виконано
4	Написання вступу та висновків до КБР, оформлення супровідних документів	до 01.05.2026	виконано
5	Подання електронного варіанту КБР керівнику для перевірки дотримання академічної доброчесності	до 05.06.2026	виконано
6	Перевірка тексту КБР на дотримання академічної доброчесності	08.06-16.06.2026	виконано
7	Отримання відгуку від наукового керівника	до 10.06.2026	виконано
8	Отримання рецензії	до 12.06.2026	виконано
9	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри	до 15.06.2026	виконано
10	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	до 17.06.2026	Реєстраційний № _____ « 17 » червня 2026 р.
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 18.06.2026	виконано
12	Підготовка до захисту в ЕК	до 19.06.2026	виконано

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)

Кузьмінський Ю.А.

(прізвище та ініціали)

Завдання одержав

(підпис)

Червякова Є.В.

(прізвище та ініціали)

Декларація
про дотримання академічної доброчесності під час написання
кваліфікаційної бакалаврської роботи
здобувачем вищої освіти
Державного університету економіки і технологій

Я, Червякова Єлизавета Валеріївна, студентка 4 курсу, групи ЗОіОП-23ск Державного університету економіки і технологій розумію і підтримую політику закладу із академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала заборонену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Єлизавета
ЧЕРВЯКОВА

(підпис)

06 червня 2026 року

ЗГОДА

на використання кваліфікаційної бакалаврської роботи

Я, Червякова Єлизавета Валеріївна, даю згоду на використання наданих матеріалів, а саме: внесення кваліфікаційної бакалаврської роботи у базу даних репозитарію Державного університету економіки і технологій; відтворення роботи чи її частини в електронній формі, не змінюючи її змісту; виготовлення електронних копій для постійного архівного зберігання; надання електронних копій роботи для відкритого доступу в мережі Internet.

Підтверджую, що розміщуючи роботу в репозитарії ДУЕТ, я не порушую прав третіх осіб.

(підпис)

Єлизавета
ЧЕРВЯКОВА

06 червня 2026 року

АНОТАЦІЯ

Червякова Є.В. Методика складання бухгалтерського балансу підприємства та аналіз його фінансового стану – Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Державний університет економіки і технологій. Кривий Ріг, 2026.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена дослідженню методики складання бухгалтерського балансу підприємства та аналізу фінансового стану. У роботі розглянуто роль і значення бухгалтерського балансу у системі економічних оцінок. Узагальнено балансові теорії та розвиток балансу як форми фінансової звітності та окреслено основні зміни його формату. Основну увагу приділено аналізу структури балансу, його функцій та характеристик, а також його ролі у задоволенні інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Досліджено історичну еволюцію концепції балансу, що включає перехід від контролю точності записів до сучасного розуміння балансу як інструменту аналітичної оцінки активів, зобов'язань і капіталу. Розглянуті особливості управління процесом складання балансу під впливом прийнятих на підприємстві норм облікової політики. Досліджено методику постатейного складання активів, капіталу і зобов'язань. Обґрунтовано, що удосконалення формату балансу відбувається під впливом інформаційних потреб стейкхолдерів. Опрацьовані рекомендації щодо структурування управлінського балансу за видами діяльності. Узагальнено інформаційну базу аналізу фінансового стану. Проведено оцінювання ліквідності, платоспроможності, аналіз ділової активності та рентабельності підприємства в системі оцінки фінансового стану.

Ключові слова: балансове узагальнення, бухгалтерський баланс, звіт про фінансовий стан, користувачі, управління, валюта балансу, актив, пасив, інформація, аналіз фінансового стану

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВК	Власний капітал
З	- Зобов'язання
ІТ	- Інформаційні технології
МР	- Методичні рекомендації
МСБО	- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
МСФЗ	- Міжнародні стандарти фінансової звітності
НП(С)БО	- Національне положення(стандарт) бухгалтерського обліку
ТОВ	- Товариство з обмеженою відповідальністю
рах.	- рахунок
рис.	- рисунок
ряд.	- рядок
ст.	- стаття
УБ	Управлінський баланс
ф.	- форма

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА	13
1.1. Бухгалтерський баланс: нормативно правове регулювання його складання, призначення та побудова	13
1.2. Характеристика ТОВ «РУДОМАЙН», його облікової політики та організація процесу складання балансу	24
1.3. Методика формування статей активу балансу	37
1.4. Методика формування статей пасиву балансу	40
1.5. Рекомендації щодо методики складання бухгалтерського балансу	52
Висновки до розділу 1	57
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «РУДОМАЙН»	60
2.1. Теоретичне обґрунтування та інформаційна база аналізу фінансового стану	60
2.2. Оцінювання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості	66
2.3. Аналіз ділової активності та рентабельності в системі оцінки фінансового стану	77
Висновки до розділу 2	84
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	98
ДОДАТКИ	104

ВСТУП

У процесі становлення та розвитку економіки в Україні підприємства зіткнулися з низкою проблем, пов'язаних із регулюванням активів, зобов'язань і власного капіталу. Функціонування в умовах конкурентного середовища вимагає від управлінського персоналу своєчасного та обґрунтованого прийняття рішень щодо ефективного управління ресурсами підприємства, його зобов'язаннями та капіталом.

Усі господарські операції, що здійснюються підприємствами в процесі діяльності, документально оформлюються первинними документами та відображаються в облікових регістрах. Для оцінювання результатів роботи підприємства, визначення перспектив його розвитку, пошуку резервів збільшення обсягів виробництва та підвищення економічної ефективності формується фінансова звітність. Основною метою бухгалтерського обліку є забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів достовірною інформацією про діяльність підприємства, необхідною для прийняття управлінських та економічних рішень. При цьому особливу цінність має повна, достовірна та своєчасна інформація, значна частина якої міститься у фінансовій звітності, зокрема в бухгалтерському балансі.

Дані балансу широко використовуються для інформаційного забезпечення управління підприємством під час проведення фінансового аналізу, планування діяльності та розроблення фінансової стратегії й тактики за основними напрямками господарювання. В теорії та практиці бухгалтерського обліку баланс як форма фінансової звітності є однією з найважливіших і найуніверсальніших форм звітності. У практичному аспекті баланс розглядається як звітна форма у вигляді структурованої таблиці, тоді як у науковому розумінні він являє собою модель, що систематизує та узагальнює інформацію про склад і структуру майна підприємства та джерела його формування.

Показники бухгалтерського балансу виступають важливими орієнтирами для керівництва підприємства, оскільки лише визначають стратегічні цілі, а й слугують основою для встановлення критеріїв оцінювання діяльності. Вони допомагають керівникам приймати як довгострокові стратегічні, так і поточні управлінські рішення. В умовах постійних змін господарського середовища фінансові показники дозволяють своєчасно виявляти пріоритетні напрями діяльності, що потребують особливої уваги. Крім того, вони відображають взаємозв'язки між окремими аспектами діяльності підприємства, демонструють важливість ефективної взаємодії між структурними підрозділами та сприяють досягненню спільних корпоративних цілей.

Господарські товариства займають важливе місце в економіці України, забезпечуючи створення значної частини валового внутрішнього продукту та залучаючи більшість економічно активного населення країни. У достовірній інформації про результати їх діяльності зацікавлені різні групи користувачів, зокрема засновники, керівництво, працівники, банківські установи, ділові партнери та державні органи.

Для максимально повного задоволення інформаційних потреб усіх зацікавлених сторін підприємства повинні забезпечувати належну організацію інформаційного, методичного та аналітичного супроводу фінансової звітності. Під час аналізу фінансової звітності необхідно враховувати організаційні та технологічні особливості діяльності підприємства, а також вплив факторів зовнішнього середовища, які постійно змінюються та впливають на зміст і структуру звітності. Це сприятиме підвищенню якості інформаційного забезпечення менеджменту та ефективності прийняття управлінських рішень.

Все вище перелічене накладає свій відбиток на мету та завдання виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є дослідження теоретичних та організаційно-методичних положень що забезпечують

формування Балансу (Звіт про фінансовий стан) як ключового елемента фінансової звітності підприємства та можливостей для аналізу фінансового стану суб'єкту господарювання.

Для досягнення мети поставленні наступні завдання при виконанні кваліфікаційної роботи:

- дослідити нормативно правове регулювання складання бухгалтерського балансу, його призначення та побудову;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства та його облікової політики;
- дослідити особливості організації складання бухгалтерського балансу підприємства;
- узагальнити особливості методики складання активу та пасиву бухгалтерського балансу на промисловому підприємстві;
- сформулювати рекомендації щодо організації складання бухгалтерського балансу;
- навести теоретичне обґрунтування та інформаційну базу аналізу фінансового стану;
- оцінити ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість за показниками фінансової звітності промислового підприємства;
- провести аналіз ділової активності та рентабельності промислового підприємства в системі оцінки його фінансового стану.

Об'єктом дослідження є організація та методика складання бухгалтерського балансу у ТОВ «РУДОМАЙН» та аналізу його фінансового стану.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення складання бухгалтерського балансу та проведення аналізу фінансового стану.

В процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи: методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, конкретизації; метод моделювання використано під час дослідження проблемних аспектів методики та організації складання

бухгалтерського балансу на промисловому підприємстві. Дослідження методики складання балансу проведено із залученням спеціальних методів пізнання, а саме: вимірювання господарських процесів, реєстрація, класифікація та узагальнення даних для складання звітності. Дослідження тверджень (критеріїв) оцінки активів та зобов'язань базується на прийомах спостереження, опису й узагальнення. Для проведення аналізу фінансового стану задіяні спеціальні методи: балансовий метод, ряди динаміки, порівняння, абсолютних та відносних різниць, коефіцієнтного групування, елімінування. Графічний та табличний методи застосовано для оформлення результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження слугували: закони, нормативно-правові документи, статистичні дані, навчальні посібники, підручники, монографії та наукові публікації вітчизняних фахівців, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, фінансова звітність ТОВ «РУДОМАЙН».

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Бухгалтерський баланс: нормативно правове регулювання його складання, призначення та побудова

Фінансова звітність є багатофункціональним інструментом, що забезпечує інформаційну підтримку для прийняття обґрунтованих рішень різними групами користувачів. Вона дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, зокрема його ліквідність, платоспроможність і рентабельність, що є важливим для інвесторів, кредиторів та керівництва. Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності підприємства різноманітні і залежать від їхньої ролі та інтересів (табл. 1.1)

Таблиця 1.1

Інформаційні потреби користувачів звітності підприємства

Зовнішні користувачі	Внутрішні користувачі
<i>Інвестори:</i> зацікавлені у фінансових показниках для оцінки рентабельності та ризиків інвестицій, а також для прийняття рішень щодо вкладення коштів	<i>Менеджери та керівництво:</i> потребують детальної інформації про фінансові результати та ефективність діяльності для прийняття стратегічних рішень.
<i>Кредитори:</i> потребують інформації про фінансову стабільність для оцінки кредитоспроможності та ризику неповернення кредитів	<i>Фінансові аналітики:</i> аналізують фінансові показники для оцінки, виявлення тенденцій і формування прогнозів.
<i>Державні органи:</i> зацікавлені у фінансовій звітності для контролю за дотриманням податкового законодавства, збору статі інформації та регулювання діяльності	<i>Бухгалтери:</i> потребують точної та актуальної інформації для ведення обліку, складання звітності та забезпечення дотримання стандартів бухгалтерського обліку
<i>Споживачі:</i> можуть звертати увагу на фінансову стабільність підприємства для визначення надійності постачальника товарів або послуг	<i>Співробітники:</i> можуть бути зацікавлені в інформації про фінансовий стан, особливо в контексті їхніх зарплат, бонусів та можливостей кар'єрного зростання.
<i>Постачальники:</i> хочуть оцінити фінансовий стан підприємства для ухвалення рішень щодо кредитування і умов співпраці.	<i>Відділ продажу:</i> потребує інформації про фінансові результати для розробки цінової політики та оцінки ринкових можливостей.
<i>Аудитори:</i> потребують достовірної інформації для проведення аудиторських перевірок та оцінки фінансової звітності	<i>Внутрішні аудитори:</i> використовують фінансову звітність для перевірки дотримання внутрішніх політик і процедур, а також для оцінки ризиків

Джерело: [13]

Для всіх груп користувачів важливо, щоб звітність була зрозумілою, своєчасною та деталізованою, щоб сприяти ефективному управлінню та прийняттю рішень на всіх рівнях підприємства. Основні характеристики фінансової звітності представлено у додатку А.

Бухгалтерський баланс є однією з обов'язкових форм фінансової звітності, що складається суб'єктами господарювання. Він відображає всі активи, власний капітал, а також поточні та довгострокові зобов'язання, що робить його найважливішим документом бухгалтерської звітності. На основі балансу проводиться аналіз, управління, планування діяльності, розробка стратегії розвитку підприємства, а також оцінюються можливості виходу на міжнародний ринок і конкурентні переваги.

Баланс як бухгалтерська концепція існує вже понад 500 років. Термін «баланс» походить від латинського слова «bilanx», що означає «двошальковий», у поєднанні зі словом «libra» (терези), що вказує на акцент на рівновазі. Роль і значення бухгалтерського балансу змінювалися впродовж усіх суспільно-економічних формацій, кожна з яких вносила свій вклад у розуміння сутності балансу, порядку його складання та використання. Протягом свого розвитку цей процес мав такі основні напрямки [13]:

- *встановлення фактів*: з початкового контролю вірності записів до забезпечення збереження та використання матеріальних цінностей;
- *зміна погляду*: від макрорівневого до мікрорівневого розуміння балансу;
- *від рівноваги*: від врівноваження та співвідношення різних елементів (облікових об'єктів) та досягнення рівностей між ними до формування балансових формул;
- *прозорість*: від таємничості до повного оприлюднення даних балансу.

Незважаючи на наявність у різні історичні епохи множинних поглядів дослідників та тлумачень терміну «баланс», появу нових об'єктів обліку, постійного удосконалення економічних відносин, єдиним що об'єднує усі балансові теорії, є дотримання та постійний пошук балансових формул, які б описували об'єкти та елементи бухгалтерського обліку (рис. 1.1).

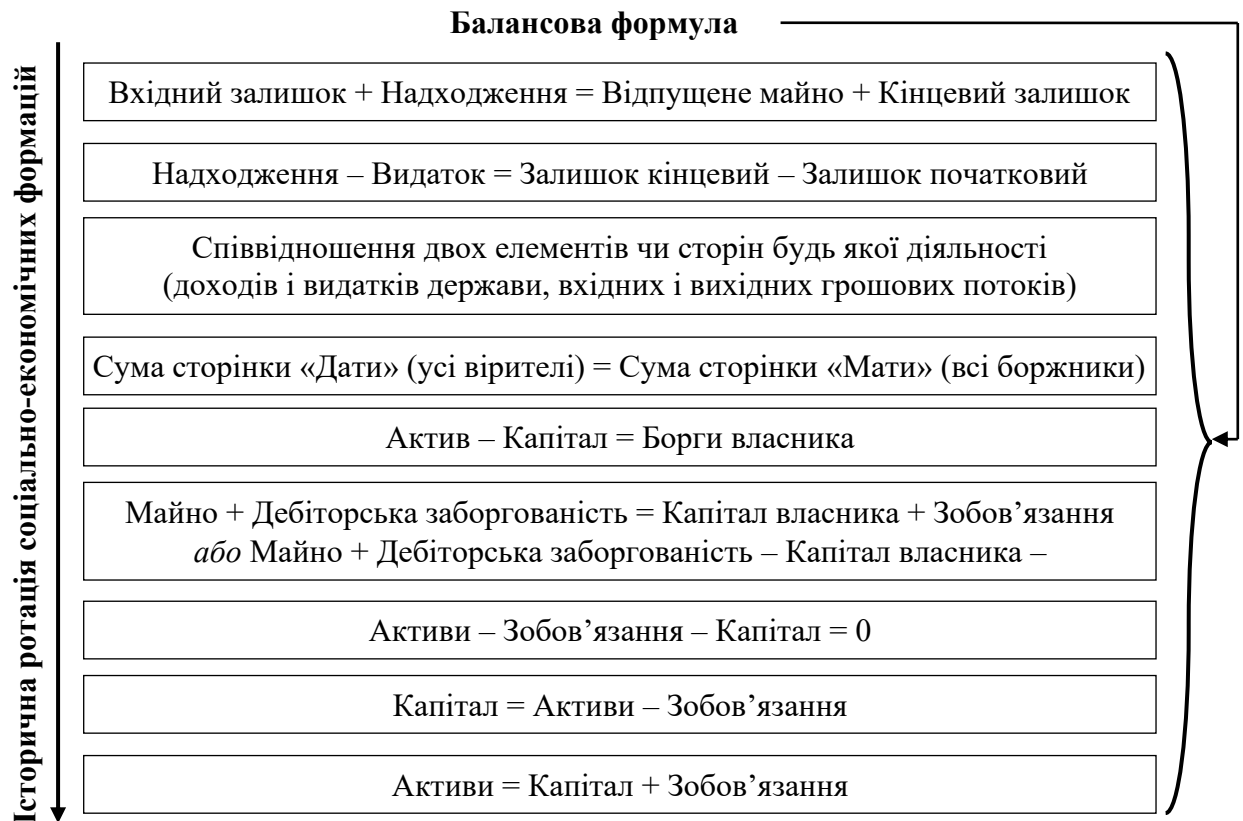

Рис. 1.1. Еволюція балансової формули

Джерело: [12]

Сучасний бухгалтерський облік, який трактує бухгалтерський баланс як спосіб узагальнення активів за джерелами їх утворення на відповідний момент та як форму звітності [12]. Його цінність полягає у відображенні кількісних та якісних параметрах господарської діяльності конкретного економічного суб'єкта, які використовуються для економічного аналізу та управління.

У бухгалтерії «баланс» має два основних трактування:

1. Рівність: це рівновага двох підсумків протилежного значення, що проявляється у рахунках і таблицях, де забезпечується рівність доходів і витрат, дебету і кредиту, активів і пасивів.
2. Таблиця: баланс демонструє результат облікової реєстрації та майновий стан підприємства в грошовій оцінці за певний період.

Найпоширеніші форми балансів – двосторонні, де активи розміщуються ліворуч, а пасиви – праворуч. В активі наводиться склад і розміщення господарських засобів, у пасиві – джерела господарських засобів і призначення коштів (рис. 1.2).

Актив	Пасив
Склад і розміщення господарських засобів (активи)	Джерела утворення господарських засобів (власний капітал і зобов'язання)

Рис.1.1.Форма бухгалтерського балансу

Джерело: [11, с.29]

Елементами балансу є активи, зобов'язання і власний капітал. У результаті можна сформулювати основне балансове рівняння (1.1):

$$\text{Актив} = \text{Зобов'язання} + \text{Власний капітал} \quad (1.1)$$

Визначення елементів балансу міститься у НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та наведено у таблиці 1.2 [19] .

Таблиця 1.2

Визначення елементів балансу

<i>Елементи балансу</i>	<i>Визначення за НПСБО 1«Загальні вимоги до фінансової звітності»</i>
Активи	ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому
Зобов'язання	заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди
Власний капітал	частина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань

Джерело: [19]

Структура Балансу, який застосовується підприємствами в Україні наведена у додатку Б. В активі балансу підприємств України майно наведено з урахуванням ступеня ліквідності. Найменш ліквідні статті розміщені на початку, а легко реалізовані активи – наприкінці балансу. Тому у діючій формі балансу групування балансових статей активу дозволяє виділити три

розділи: необоротні активи; оборотні активи; необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Пасив балансу розкриває втримування власного капіталу й зобов'язань як довгострокового, так і короткострокового характеру. Форма сучасного балансу побудована за принципом балансу – нетто, в якому основні засоби і нематеріальні активи відображаються за залишковою вартістю. Структура та зміст балансу змінюються залежно від форм власності, рівня продуктивних сил і розвитку виробничих відносин суспільства.

До кожної статті балансу включаються однакові за економічним змістом засоби підприємства чи джерела їх утворення. Статті балансу мають загальну назву, окремий код, їх записують окремими сумами. Статті бухгалтерського балансу поділяють на активні (ті, що розміщені в активі балансу) і пасивні (знаходяться в пасиві балансу). Статті активу завжди характеризують господарські засоби: основні засоби, запаси, кошти, дебіторську заборгованість та ін. Статті пасиву завжди характеризують джерела власних і залучених коштів: зареєстрований капітал, прибуток, кредити банків, розрахунки з постачальниками тощо. Статті дають можливість усебічно оцінити діяльність підприємства, а щоб така оцінка була об'єктивною, треба дотримуватись єдності в оцінці самих статей балансу. Загальні підсумки активу і пасиву балансу завжди повинні бути рівними між собою. Це обов'язкова умова правильності його складання. У цьому виявляється балансове рівняння [11, с.41].

Рівність підсумків активу і пасиву балансу зумовлена тим, що в обох його частинах відображено у вартісній оцінці одні й ті ж господарські засоби, тільки згуртовані за різними ознаками: в активі – за складом і розміщенням, у пасиві – за джерелами їх формування.

Багатовимірність поняття «бухгалтерський баланс», що зустрічається у науковій літературі та різноманітність бухгалтерських балансів, що використовуються у практичній діяльності зумовлюють необхідність його класифікації[12].

Дослідження наукових праць вчених, присвячених класифікації бухгалтерського балансу дали можливість узагальнити класифікаційні ознаки, характерні для бухгалтерського балансу на сучасному етапі його розвитку (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація бухгалтерського балансу

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Види бухгалтерського балансу</i>
Стадія життєвого циклу підприємства	вступний
	поточний (квартальний, річний)
	реорганізаційний (злиття, приєднання, поділу, виділення)
	ліквідаційний (проміжний ліквідаційний, передліквідаційний, заключний ліквідаційний)
Відображення у балансі регулюючих статей	баланс-брутто
	баланс-нетто
	змішана форма балансу
Спосіб оцінки статей	динамічний
	статичний
Класифікаційна ознака	Види бухгалтерського балансу
Формат представлення даних	горизонтальний
	вертикальний
Сфера діяльності підприємства	баланс підприємства (повний, спрощений)
	баланс банку
	баланс бюджетної установи
Часова спрямованість	звітний
	прогнозний (провізорний, плановий, нормативний, перспективний)
Запити користувачів інформації бухгалтерського балансу	бухгалтерський баланс, призначений для зовнішніх користувачів
	бухгалтерський баланс, призначений для внутрішніх користувачів

Джерело: [11, с.56]

Для вітчизняних підприємств, які формують фінансову звітність відповідно до чинного законодавства, слідуючи Національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов’язання і власний капітал[19].

Враховуючи досвід зарубіжної облікової практики, наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 627, форму звітності № 1 було названо «Баланс (звіт про фінансовий стан)», що дало можливість узгодити її назву з іншими формами звітності та розмежувати поняття балансу як елемента методу бухгалтерського обліку та форми фінансової звітності.

Метою такого балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [19]. Будучи обмеженим виключно законодавчим регулюванням, баланс за національними стандартами і примітки до нього мають чітко регламентовану форму та, здебільшого, орієнтовані на внутрішніх користувачів, а також контролюючі, податкові та статистичні органи/служби.

Метою фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами, є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. За Міжнародними стандартами обліку, зокрема МСБО 1 «Подання фінансової звітності» баланс має назву Звіт про фінансовий стан (на кінець періоду) [16]. Він відображає інформацію про поточні і непоточні активи; непоточні активи, утримувані для продажу; поточні та непоточні зобов'язання; зобов'язання, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу; забезпечення; неконтрольовані частки, представлені у власному капіталі; випущений капітал і резерви, що відносяться до власників материнського підприємства тощо.

Структуроване порівняння балансу (звіту про фінансовий стан), складеного за національними та міжнародними стандартами обліку наведене в таблиці 1.4. Дані таблиці лише на прикладі балансу, підкреслюють переваги міжнародних стандартів обліку та звітності над національними. Обов'язковість складання фінансової та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами визначена законодавством.

Таблиці 1.4

**Структуроване порівняння балансу (звіту про фінансовий стан),
складеного за національними та міжнародними стандартами обліку**

Критерій	НП(С)БО	МСФЗ / IFRS
Назва, форма та структура звіту	Баланс (Звіт про фінансовий стан), форма №1. Форма уніфікована та регламентована. Чітко встановлений порядок подання. Підприємства використовують однаковий шаблон.	Звіт про фінансовий стан (Statement of Financial Position). Форма гнучка, нерегламентована. Підприємство може самостійно визначати формат, порядок подання, рівень деталізації.
Критерії визнання активів і зобов'язань	Орієнтовані на контроль і документальне підтвердження, тобто юридична форма має перевагу над сутністю. Визнання спирається здебільшого на історичну (фактичну) собівартість.	Критерії визнання активів і зобов'язань. Визнання активів/зобов'язань базується на майбутніх економічних вигодах та ймовірності їх отримання/вибуття. Широко застосовується справедлива вартість. Сутність має перевагу над формою, тобто актив може визнаватися навіть без юридичного оформлення, якщо існує контроль.
Примітки до звіту	Стислі та обмежені.	Розширені. Значно збільшують прозорість і глибину інформації.
Професійне судження	Мінімальне. Пріоритетом є регламентовані правила.	Максимальне. Підприємство самостійно визначає: критерії суттєвості, структуру звітності, підходи до оцінки активів/зобов'язань
Призначення	Звіт здебільшого орієнтований на внутрішніх користувачів та на податкові, статистичні потреби держави.	Звіт здебільшого орієнтований на інвесторів, кредиторів, банківський сектор, міжнародні ринки.
Порівнянність між підприємствами	Висока порівнянність через однакову форму.	Порівнянність інколи нижча через різні підходи, але глибина інформації значно вища.

Джерело: сформовано на основі [13, 16,18,19,]

Вона стосується підприємств, що мають суспільний інтерес (банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, інші фінансових установ, публічних компаній – емітентів цінних паперів); публічних акціонерних товариств; материнських компаній груп, у складі яких є підприємства суспільного інтересу; великих підприємств, підприємств видобувної галузі та інших підприємств, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів

України. Усі інші суб'єкти господарювання (окрім суб'єктів малого бізнесу, бюджетних установ) самостійно приймають рішення про перехід на міжнародні стандарти обліку і звітності.

В умовах розбудови інформаційного суспільства відбуваються постійні зміни економічних відносин, за яких підвищуються інформаційні запити на дані про діяльність підприємства із його публічної звітності. У цьому процесі домінуючим фактором впливу на пошук досконалого формату бухгалтерського балансу є потреби користувачів, які і визначають доцільність його структури і змісту статей.

У ланцюжку взаємодії «інформаційні потреби» – «економічні дані» баланс відіграє особливу роль, зайнявши місце провідника між інтересами стейкхолдерів та:

- на макрорівні – прийнятої системи бухгалтерського обліку;
- на мезорівні – обліковою моделлю держави;
- на мікрорівні – обліковою політикою суб'єкта діяльності [12].

Цей процес відображає складність та системність впливу на формат балансу. Відповідно до норм вітчизняного законодавства, які регламентують процес формування балансу, існують різні підходи для окремих сфер економіки щодо його формату.

В обліковій практиці вітчизняних підприємств сформувались свої традиції до будови та складу бухгалтерського балансу. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [19] визначено формат балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємств комерційного сектору (форма № 1) та його консолідований варіант (форма №1-к). Для суб'єктів малого підприємства за НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» передбачено баланс за формами № 1-м та № 1-мс.

Згідно НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [21] суб'єкти державного сектору складають баланс за формою № 1-дс.

Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України [32], встановлено, що для комерційних банків

діють щоденні баланси, представлені Даними про залишки на рахунках, щомісячні баланси у формі Даних про обороти та залишками на рахунках, а також інші узагальнені далі, які входять до комплексу балансової звітності банків. Окрема форма балансу характерна і для Національного банку України.

Для некомерційних небюджетних організації можливі два варіанти складання балансу, які залежить від відповідності їх критеріям мікро-/малих підприємств: якщо такі організації відповідають критеріям мікропідприємства, то до них застосовують норми НПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність» та складається баланс за формою №1-мс; якщо неприбуткова організація не відповідає даним критеріям, то складається баланс за формою № 1. Варіанти представлення активів і пасивів за видами різняться, але усі перелічені баланси базуються на єдиній формулі рівності активів з підсумком власного капіталу та зобов'язань. Змістове наповнення цих елементів формує власну структуру таких балансів (додаток).

Головні відмінності між ними полягають у класифікаційних підходах до відображення економічних даних та, як наслідок, читання показників.

У цілому подання у балансі інформації про активи для комерційних підприємств незалежно від їх розмірів та обсягів діяльності є спільним, розподіляючи усі активи за економічним змістом.

На відміну від комерційних підприємств суб'єкти державного сектору застосовують іншу класифікаційну основу поділу активів: не за економічним змістом, а за необхідністю формування даних для національних рахунків з метою відображення національного багатства згідно Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження «Річні національні рахунки», затверджених наказом Державної служби статистики України від 09.07.2020 р. № 204 [32].

Даний концептуальний підхід розмежування активів пов'язаний із необхідністю оцінки стійкості фінансового стану та фінансової рівноваги державного сектору, який буде досягнутий виключно за умови, якщо власний

капітал буде покривати нефінансові активи, а залучений (позиковий) капітал перевищуватиметься фінансовими активами.

Незважаючи на множинність форм єдиним для них усіх характерно розміщення статей активів у міру зростання їх ліквідності, а залучених джерел формування активів – за строками погашення зобов'язань. Це забезпечує чітку ідентифікацію платоспроможності суб'єктів та їх фінансової незалежності.

Структуру бухгалтерського балансу та рекомендації щодо його заповнення розробляє і затверджує Міністерство фінансів України за погодженням із Державним комітетом статистики України [29]

Отже, розбудова інформаційного суспільства чинить безпосередній вплив на підвищення якості фінансової звітності, зокрема балансу, підприємств. Задовольняючи інформаційні потреби стейкхолдерів, відбувається удосконалення формату балансу під впливом прийнятої системи бухгалтерського обліку, облікової моделі держави та облікової політики підприємства (організації).

1.2.Характеристика підприємства, його облікової політики та організація процесу складання балансу

ТОВ «РУДОМАЙН» – є підприємством з видобутку залізорудної сировини відкритим способом. Родовище багатих залізних руд – кар'єр «Південний» знаходиться в південній частині Саксаганського району м. Кривий Ріг, в трьох кілометрах на південь від залізничної станції «Шмаково» ДП Укрзалізниця».

«Товариство активно працює на території України, СНД і Європи. Починаючи з 2005 року на підприємстві було перероблено понад 20 мільйонів тонн некондиційних руд Криворізького залізрудного басейну. Довгі роки підприємство співпрацює як з вітчизняними, так і з західними партнерами, серед яких можна виділити: US Steel Kosice (Словаччина),

Liberty Ostrava a.s. (Arcelor Mittal Steel Ostrava Чехія), ISD Dunafer Co. Ltd (Угорщина), ПАТ «ММК ім. Ілліча», ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Дніпровський металургійний завод», Zelezara Smederevo (Сербія), Lafarge Ciment (Moldova) SA, ПАТ «Подільський цемент», ПАТ «Івано-Франківськцемент», ПАТ «Хайдельберг Цемент Україна», Крічевцементошіфер, Красносельскстройматеріали, Білоруський Цементний Завод» [49].

За роки успішної роботи вироблено понад двадцять мільйонів тонн руди. Кількість готової продукції, з вмістом заліза від 50% до 63% і фракцією 0-10 міліметрів, становить півтора мільйона тон на рік. Підприємство постійно розвивається, щороку збільшуються потужності виробництва, закуповується і модернізується обладнання.

Проведення системного техніко-економічного аналізу діяльності підприємства є ключовим інструментом операційного контролю та стратегічного управління у сучасних умовах динамічного макроекономічного середовища, постійних коливань кон'юнктури на світових та внутрішніх ринках сировини, а також посилення вимог до екологізації виробництва.

Практичне значення такого аналізу у межах кваліфікаційного дослідження полягає у забезпеченні комплексного підходу до оцінки ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Регулярне дослідження діяльності підприємства через призму порівняння техніко-економічних показників дозволяє простежити причинно-наслідкові зв'язки між залученням виробничих ресурсів, організацією технологічних процесів видобутку та кінцевими фінансовими результатами. Аналіз динаміки виробництва, структури собівартості, показників ресурсовіддачі та рентабельності за два роки дає змогу виявити приховані внутрішньогосподарські резерви, оцінити ступінь фінансової стійкості товариства та сформулювати обґрунтовану базу для прийняття управлінських рішень щодо подальшої цифровізації обліку, модернізації технічної бази та інтеграції принципів сталого розвитку в діяльність компанії.

Розрахунок індикаторів проведемо за показниками фінансової звітності ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)»(додаток В) та ф.2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (додаток Г), аналітичних даних, які узагальнено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

**Організаційно-економічні показники діяльності
ТОВ «РУДОМАЙН» за 2024-2025 рр**

Найменування показника	2024 рік	2025 рік	Абсолютне відхилення (+/-)	Темп росту (%)
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	2707000	2990825	+283825	110,48
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1679534	1549370	-130164	92,25
Валовий прибуток, тис. грн	1028332	1441455	+413123	140,17
Чистий прибуток, тис. грн	-243243	32539	+275782	x
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	511564	483067	-28497	94,43
Середня вартість оборотних активів, тис. грн	1604102	1759180	+155078	109,67
Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	1018	1301	+283	127,80
Фондовіддача основних засобів, грн	5,29	6,19	+0,90	117,01
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об.	1,69	1,70	+0,01	100,59
Продуктивність праці одного працівника, тис. грн	2659,14	2298,87	-360,27	86,45
Рентабельність продажів за чистим прибутком, %	-8,99	1,09	+10,08	x
Рентабельність виробничих витрат, %	-14,48	2,10	+16,58	x

Джерело: складено за даними фінансової звітності ТОВ «РУДОМАЙН»

Першочергову увагу приділено обсягам реалізації та результатам виробництва. За досліджуваний період чистий дохід від реалізації продукції зріс на 283 825 тис. грн, що становить 10,48% у відносному вираженні, та досяг у 2025 році 2 990 825 тис. грн. Позитивною тенденцією є те, що зростання доходу відбувалося на фоні скорочення собівартості реалізованої продукції на 130 164 тис. грн (або на 7,75%). Таке випереджаюче зростання

доходів над витратами свідчить про успішну оптимізацію виробничих процесів або зміну цінової кон'юнктури на ринку.

Завдяки зниженню витрат та збільшенню виручки, валовий прибуток підприємства суттєво покращився він зріс на 413·123 тис. грн, або на 40,17%, склавши у 2025 році 1 441·455·тис. грн. Найбільш вагомим досягненням звітнього періоду є вихід ТОВ «РУДОМАЙН» зі збиткового стану. Якщо у 2024 році чистий збиток компанії становив -243·243 тис. грн, то у 2025 році підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 32·539·тис.грн. Позитивне абсолютне відхилення у 275 782 тис. грн вказує на подолання кризи та фінансове оздоровлення товариства.

Аналіз використання матеріально-технічної бази та оборотних коштів підприємства виявив наступні зміни:

- середньорічна вартість основних засобів знизилася на 28 497· тис. грн (на 5,57%), що може бути пов'язано з природним зносом або вибуттям невикористовуваних об'єктів. Проте, за рахунок активного зростання чистого доходу, показник фондоддачі збільшився з 5,29 грн до 6,19 грн. Це означає, що у 2025 році на кожну гривню, вкладену в основні засоби, підприємство отримало на 90 копійок більше готової продукції, що свідчить про підвищення ефективності експлуатації обладнання та техніки.

- середня вартість оборотних активів зросла на 155 078 тис. грн (на 9,67%).

- коефіцієнт оборотності оборотних активів залишився практично стабільним, незначно збільшившись з 1,69 до 1,70 обороту за рік (приріст на 0,59%). Це вказує на те, що додатково залучені в оборот кошти працювали з належною швидкістю, забезпечуючи стабільний процес виробництва.

Дослідження показників праці та заробітної плати виявило певний дисбаланс у розвитку підприємства. Протягом аналізованого періоду середньооблікова чисельність персоналу ТОВ «РУДОМАЙН» зросла на 283 особи, або на 27,8%, і досягла рівня 1301 працівника. Проте темпи зростання кількості працівників суттєво випереджали темпи зростання чистого доходу

(27,8% проти 10,48%). Як результат, продуктивність праці одного робітника знизилася на 360,27 тис. грн (або на 13,55%) з 2659,14 тис. грн до 2298,87 тис. грн. Ця тенденція потребує особливої уваги керівництва, оскільки розширення штату має супроводжуватися відповідним адекватним приростом обсягів виробництва.

Позитивні зміни у прибутковості безпосередньо вплинули на показники рентабельності, які повернулися у зону додатних значень:

- рентабельність продажів за чистим прибутком зросла на 10,08 в.п. - з від'ємного значення 8,99% у 2024 році до +1,09% у 2025 році. Це показує, що кожна гривнева одиниця реалізованої продукції почала приносити реальний чистий прибуток.

- рентабельність виробничих витрат збільшилася на 16,58 в.п. і становила у 2025 році 2,10% проти збиткових -14,48% у попередньому році. Це підтверджує окупність поточних витрат підприємства на виробництво продукції.

Таким чином, узагальнені у таблиці 1.6 організаційно-економічні показники ТОВ «РУДОМАЙН» за 2024-2025 роки свідчать про переломну позитивну динаміку у діяльності підприємства. Головним підсумком звітного періоду став успішний перехід від хронічної збитковості до формування чистого прибутку, що забезпечило підвищення рівня фінансової стійкості компанії в умовах сучасних ринкових викликів. Позитивні результати фінансової діяльності були досягнуті завдяки раціональному управлінню витратами: чистий дохід підприємства збільшився на 10,48%, тоді як собівартість продукції зменшилася на 7,75%. Це дозволило оптимізувати рівень витрат та суттєво підвищити валовий прибуток.

Ефективність використання матеріальних факторів виробництва демонструє якісне покращення. Зростання фондівіддачі основних засобів на 17,01% підтверджує краще завантаження наявних потужностей та обладнання. Стабільна оборотність оборотних активів свідчить про збереження ритмічності матеріально-технічного забезпечення.

Основним внутрішньогосподарським ризиком та невикористаним резервом підприємства є сфера управління персоналом. Стрімке розширення штату працівників (на 27,8%) призвело до падіння продуктивності праці на 13,55%.

Надалі підприємству необхідно зосередитися на підвищенні ефективності організації праці та автоматизації процесів, щоб зростання чисельності персоналу було економічно виправданим. Відновлення додатних рівнів рентабельності продажів (1,09%) та рентабельності виробничих витрат (2,10%) створює надійну основу для майбутнього розвитку ТОВ «РУДОМАЙН».

Облікова політика – одне з найважливіших питань організації бухгалтерського обліку, правильне формування якого і повне розкриття забезпечує реалізацію мети бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

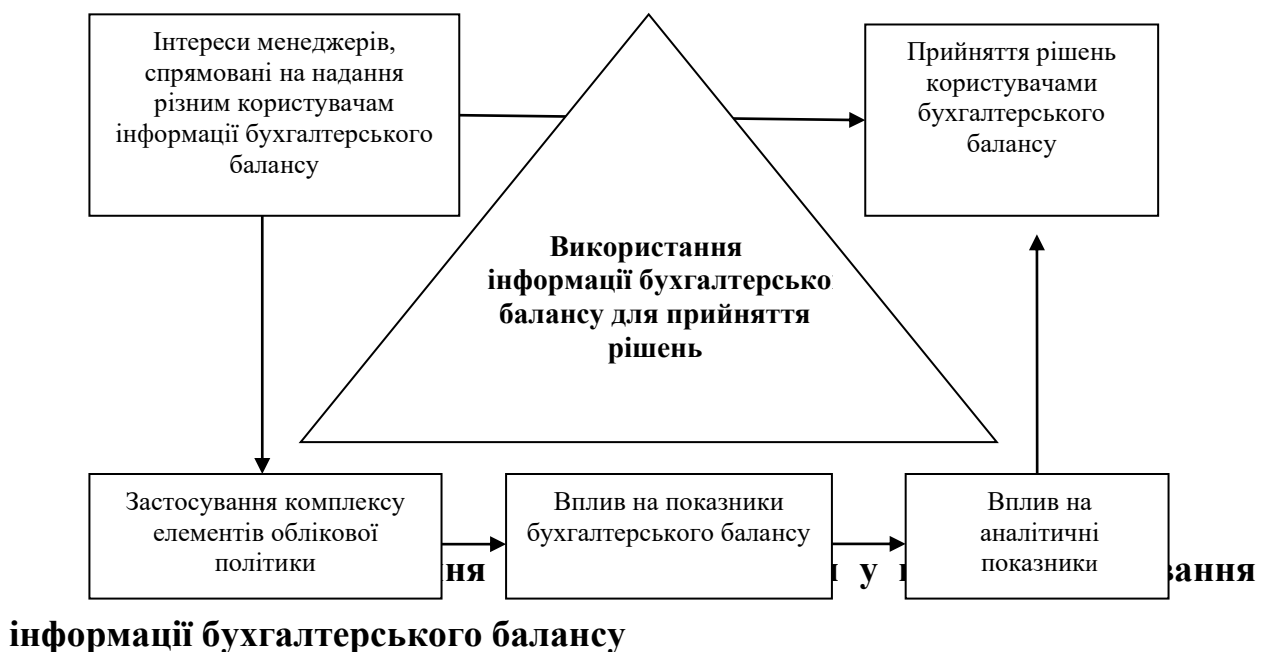
Зв'язок між обліковою політикою та бухгалтерським балансом є прямим та визначальним: облікова політика це правила, а баланс – результат застосування цих правил. Відповідно до ст.1 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [19], які безпосередньо впливають на вартісні показники в балансі (активи, зобов'язання, власний капітал) на конкретну дату.

Так як ТОВ «РУДОМАЙН» формує звітність за вимогами МСФЗ, товариство з урахуванням вимог МСБО 1 [16] подає облікову політику, як окремий компонент повного комплексу фінансових звітів.

В обліковій політиці товариства відображені всі принципові питання ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності й знаходять своє відображення у Наказі про облікову політику – розпорядчому документі, що містить відомості про обрані елементи облікової політики, які відповідають. Положення облікової політики відповідають принципам бухгалтерського обліку, на яких ґрунтується й формування фінансової

звітності: повне висвітлення, автономність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою, єдиний грошовий вимірник та інших принципах, визначених міжнародними стандартами.

Структура наказу про облікову політику товариства наведена у додатку Д. Використання облікової політики при формуванні показників бухгалтерського балансу здійснюється шляхом обрання одного із альтернативних способів обліку, запропонованих чинним законодавством та спрямоване на створення інформаційного забезпечення прийняття рішень (рис. 1.3).

Джерело: [11, с.68]

Зміна окремих елементів облікової політики підприємства потягне за собою зміну показників фінансової звітності підприємства.

До ключових аспектів зв'язку облікової політики підприємства та ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» можна віднести:

– оцінку активів: облікова політика визначає метод оцінки запасів при вибутті, незавершеного виробництва (наприклад, метод ФІФО або

середньозваженої собівартості), що прямо впливає на величину статей активу балансу. Зміна методів оцінки запасів призводить до зміни показників у балансі, що вимагає коригування порівняльної інформації;

- амортизацію основних засобів та нематеріальних активів (вибір методу нарахування амортизації впливає на їх залишкову вартість у балансі);

- створення резервів. Політика щодо створення резервів сумнівних боргів або забезпечення під знецінення запасів впливає на нетто- оцінку активів (зменшує їх балансову вартість).

- визнання доходів/витрат. Визначені правила в обліковій політиці, за якими визнаються доходи та витрати, впливають на суму нерозподіленого прибутку (пасив балансу).

- послідовність: підприємство має застосовувати одну й ту ж облікову політику з року в рік, щоб забезпечити порівнянність балансів за різні періоди.

- розкриття: у Примітках до фінансової звітності (балансу) обов’язково розкривається інформація про вибрану облікову політику, оскільки без цього показники балансу не можна правильно інтерпретувати

За даними бухгалтерського балансу можна отримати важливі фінансово-аналітичні характеристики підприємства, а саме: оцінку ліквідності підприємства, оцінку фінансової залежності від зовнішніх джерел та ефективності використання активів підприємства. Обрані елементи облікової політики також впливають на аналітичні показники, які узагальнено в табл. 1.7.

Підготовка даних до складання звітності – важливий процес підсумкового обліку, який передбачає перевірку даних облікових регістрів, виправлення помилок, складання узагальнюючих відомостей, на основі яких буде зручно формувати показники фінансової звітності.

ТОВ «РУДОМАЙН» складає фінансову звітність, яка повинна містити повну, правдиву та неупереджену інформацію про стан активів, зобов’язань, капіталу та результати діяльності підприємства. Для забезпечення цих та

інших вимог до інформації головний бухгалтер товариства організовує та виконує завершальні роботи перед складанням фінансової звітності. Обсяг цих робіт залежить від періоду, за який складається звітність.

Найбільш широкий обсяг таких робіт проводиться перед складанням річної фінансової звітності (рис. 1.4).

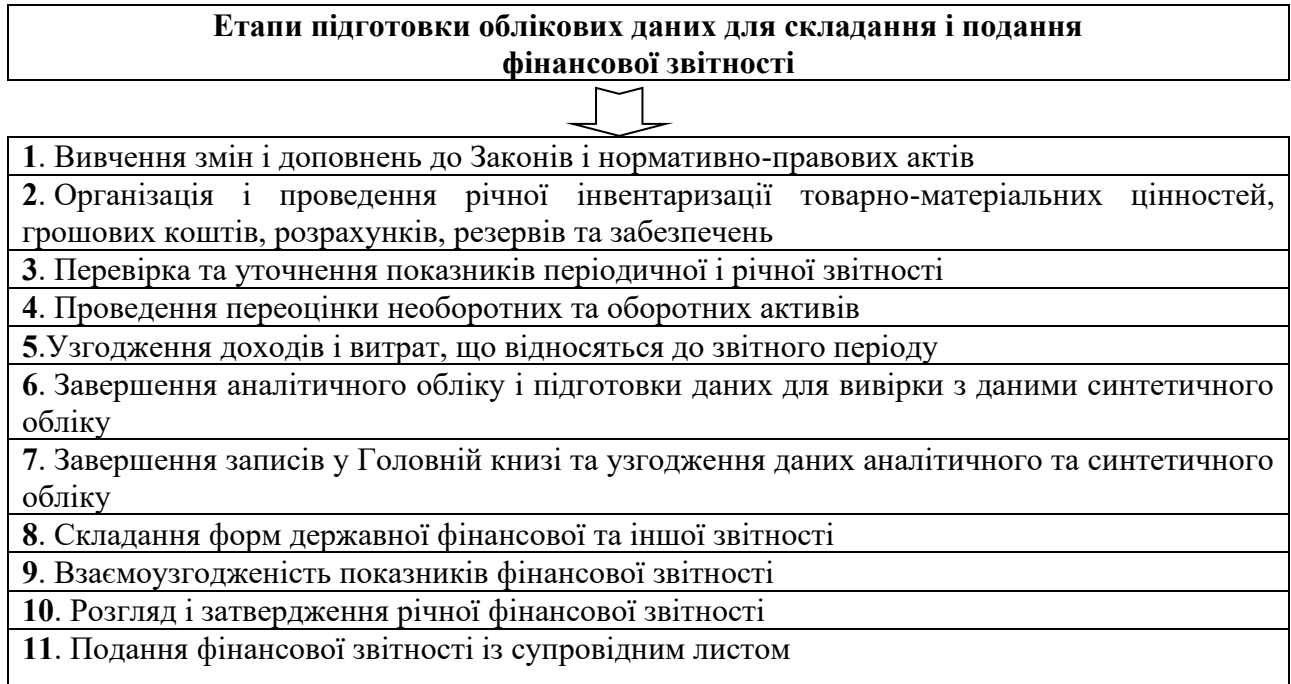

Рис. 1.4. Послідовність робіт з підготовки облікових даних для складання фінансової звітності

Джерело: [27]

Отже, представлені види робіт з підготовки облікових даних, є передумовою складання фінансової звітності підприємства. Згідно до ст. 10 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Постанови КМУ «Порядок подання фінансової звітності» [31] для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності визначено обов'язкове проведення інвентаризації активів, зобов'язань підприємства перед складанням річної фінансової звітності, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка. Для проведення інвентаризації керівником та головним бухгалтером товариства готується наказ про інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, визначення складу

робочих інвентаризаційних комісій, строків проведення і визначення результатів інвентаризацій з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку.

Порядок проведення та оформлення результатів інвентаризації визначає Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань[25]. Підготовка фінансової звітності відповідно до МСФЗ вимагає й проведення інвентаризації активів і зобов'язань за критеріями цих стандартів.

Для цілей складання звітності за вимогами МСФЗ недостатньо традиційного кількісного перерахування фактичних даних про активи, зобов'язання та елементи капіталу. Наявність активу чи зобов'язання – це хоча і необхідна, але зовсім не достатня підстава відображати їх у фінансовій звітності. Ключову роль відіграє якісна оцінка на предмет відповідності усім вимогам МСФЗ у частині визнання, оцінки, подання і розкриття. Наприклад, недостатньо встановити кількість запасів і порівняти їх з даними обліку, врегулювавши інвентаризаційні різниці, що було б достатнім з точки зору традиційної інвентаризації. У ході МСФЗ-інвентаризації, окрім згаданих процедур, варто встановити їх відповідність критеріям визнання, регламентованим МСБО 2 «Запаси», виявити наявність ознак знецінення, сформувати резерв під виявлене знецінення, порівняти собівартість з чистою вартістю реалізації (з урахуванням вартості готової продукції, до складу якої вони ввійдуть), оцінити їх «вік» і ймовірність використання, створивши резерв невикористаних запасів тощо. Подібні процедури повинні бути проведені для усіх активів, капіталу і зобов'язань. [41]

Якщо на підприємстві перед складанням річної фінансової звітності не проведено інвентаризацію, то таку звітність можна кваліфікувати як недійсну, оскільки при її складанні не додержано всіх вимог законодавства. У цьому випадку цілком можливе застосування адміністративних штрафів, що накладаються на керівника і посадових осіб підприємства за неправильне ведення бухгалтерського обліку.

На основі даних інвентаризації необхідно здійснювати переоцінку активів (їх дооцінку та уцінку). Товариство переоцінює об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату Балансу. Якщо здійснюється переоцінка об'єкта основних засобів, то на ту ж саму дату слід провести переоцінку всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Для найбільш точного відображення активів і пасивів в балансі потрібно враховувати вплив інфляції. Врахування впливу інфляції передбачено положеннями бухгалтерського обліку. До них відносяться: МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції», НП(С)БО 22 «Вплив інфляції» М(С)БО 21 та НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Інфляція впливає на зміну структури балансу, яка викликана не реальними господарськими операціями, а несинхронним впливом інфляційних процесів. Наприклад, внаслідок значного реального подорожчання основних засобів частка розділу I «Основні засоби» зростає, в той час як дебіторська заборгованість залишається незмінною, через що розділ II «Оборотні активи» знецінюється. При коригуванні фінансової звітності на рівень інфляції необхідно привести показники фінансової звітності до зіставлених грошових вимірників на дату коригування, тобто активи, зобов'язання, власний капітал коригуються на коефіцієнт коригування.

Перед складанням балансу треба перевірити залишки на балансових рахунках і впевнитися, що всі операції за звітний рік відображені правильно і залишки сформовані також правильно. Діючий План рахунків [23] зорієнтований на потреби складання фінансової звітності, тому чітко розмежовані балансові рахунки, об'єднані в класи з розділами активу і пасиву балансу, а також позабалансові рахунки. Узгодженість Плану рахунків підприємства з розділами балансу демонструє таблиця 1.8.

Перед складанням балансу потрібно провести аналіз об'єктів, які обліковуються за вище наведеними рахунками: у складі оборотних активів не можуть обліковуватися необоротні активи (наприклад, довгострокова

дебіторська заборгованість не може обліковуватися на рахунках, призначених для короткострокової заборгованості) і навпаки.

Таблиця 1.8.

Узгодженість Плану рахунків з розділами ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)»

<i>План рахунків</i>		<i>ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)»</i>	
Клас	Назва класу рахунків	Актив	Пасив
1	Необоротні активи	А	х
2	Запаси	А	х
3	Кошти, розрахунки та інші активи	А	х
4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	х	П
5	Довгострокові зобов'язання	х	П
6	Поточні зобов'язання	х	П
0	Позабалансові рахунки	Примітки до фінансових звітів	

Джерело: складено на основі [23, 8]

Аналогічно у складі довгострокових зобов'язань не можуть відображатися поточні зобов'язання (наприклад, частина довгострокового кредиту банку, що підлягає погашенню протягом наступного року, має обліковуватися у складі короткострокових боргів) і навпаки.

Залишки на балансових рахунках на кінець останнього дня року – це одночасно залишок на початок першого дня наступного звітного року, що відображується у ф.1 – поле «Коди», де серед інших кодів зазначають першу дату нового звітного періоду, наприклад 2026.01.01. Але у заголовку балансу завжди має стояти остання дата закінчення звітного періоду. Так, баланс у складі фінансової звітності за 2025 р. складений станом на 31 грудня 2025 р.

Однією з умов забезпечення реальності даних є дотримання принципу погодженості доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду. Тому у товаристві було нараховано відповідні резерви, що передбачені наказом про облікову політику, відкориговані ті, які були створені, але не використані в звітному періоді, і їх залишки не переходять на наступний фінансовий рік. Крім того, при відображенні витрат і доходів було перевірено наявність таких умов: 1) оцінка доходів та витрат повинна бути достовірно визначена;

2) витрата приводить до вибуття активів або збільшення зобов'язань і, як результат, збільшенню власного капіталу; 3) якщо активи забезпечують економічні вигоди протягом кількох звітних періодів, то витрати відображаються у Звіті про фінансові результати [19]. Також необхідно списати витрати майбутніх періодів, в частині що відноситься до звітного періоду і відобразити усі доходи, які сприяли отриманню прибутку звітного року; закрити усі операційні (номінальні) рахунки, які мають відношення до звітного періоду:

- закрити рахунки обліку витрат періоду (92, 93, 94, 95, 96, 97), що повністю стосуються операційних та неопераційних витрат у періоді їх виникнення, шляхом віднесення їх дебетового залишку на фінансовий результат (рахунок 79);

- закрити рахунки обліку доходів (рахунки класу 7) шляхом віднесення їх кредитового залишку на фінансовий результат (рахунок 79);

- визначити річний фінансовий результат – прибуток або збиток шляхом віднесення відповідного залишку за рахунком 79 на відповідний субрахунок рахунку 44 та сформувати сальдо на одному зі субрахунків рахунку 44 (441, 442).

Необхідно завершити записи на рахунках аналітичного обліку, скласти в необхідних випадках оборотні відомості за окремими субрахунками до синтетичних рахунків. Така робота необхідна як для забезпечення достовірності даних, так і для заповнення форм звітності.

Узагальнення даних поточного обліку здійснюється в три етапи:

Етап I – виконується взаємоперевірка даних поточного обліку за повнотою відображення господарських операцій у журналі реєстрації;

Етап II – провадиться взаємна перевірка даних аналітичних та синтетичних рахунків методом взаємної перевірки сальдо рахунків на початок та кінець і оборотів рахунків за дебетом та кредитом;

Етап III – узагальнюються дані рахунків у сальдовому балансі.

При систематичній реєстрації однорідних господарських операцій підсумки за ними групують на одних і тих же рахунках поточного обліку у Головній книзі. Головну книгу використовують для групування інформації з журналів ордерів, взаємнозіставлення записів та складання фінансової звітності.

Зведення Головної книги складається з таких етапів: поставлення сальдо по окремим рахункам на початок року; реєстрація підсумкових даних за місяць із облікових реєстрів; підведення підсумків та розрахунків сальдо по рахункам на початок майбутнього звітного періоду. Сальдо на початок звітного періоду (на початок року) переноситься з фінансової звітності попереднього періоду. Крім того, сальдо повинно співпадати з даними Головної книги за попередній період.

На дату закінчення заповнення фінансової звітності необхідно зіставити фінансовий результат за даними бухгалтерського обліку та фінансовий результат за даними податкового законодавства. Методика розрахунку відхилень між бухгалтерським та податковим прибутком викладено у НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» [22], який дозволяє сформувати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

Після завершального заповнення форм фінансової звітності необхідно перевірити взаємоузгодженість показників фінансової звітності в межах окремих форм (додаток Е). Методика узгодженості показників звітності розроблена Міністерством фінансів України [15].

При підготовці фінансової звітності необхідно дотримуватися наступних правил::

1. Фінансову звітність складають у грошовій одиниці України – гривні. Це стосується і підприємств, що застосовують МСФЗ. Але, на вимогу користувачів фінансова звітність може бути додатково перерахована в інвалюту.

2. Великі та середні підприємства заповнюють форми фінансової звітності в тисячах гривень без десяткових знаків. Виняток – розділ IV

«Розрахунок показників прибутковості акцій» форми № 2. Його складають у гривнях з копійками.

3. Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за міжнародними стандартами складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами. Станом на 31.12.2025 р. дочірньою компанією ТОВ «РУДОМАЙН» є ТОВ «Долинський ГЗК», показники фінансової звітності якої включені до консолідованої фінансової звітності ТОВ «РУДОМАЙН».

4. При складанні фінансової звітності неприпустимо згортати статті активів та зобов'язань, доходів і витрат, крім випадків, передбачених відповідними НП(С)БО або МСФЗ.

5. Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття. Виняток – випадки, коли така інформація була в попередньому звітному періоді [19].

Важливою у сучасній будові балансу (Звіту про фінансовий стан) є можливість підприємств деталізувати окремі статті відповідно до вимог суттєвості у прийнятій обліковій політиці. Загально рекомендованим є те, що «кожну статтю, яка відповідає кількісним критеріям і якісним ознакам суттєвості, слід наводити у фінансовій звітності окремо. Якщо інформація за статтями, які не відповідають критеріям і ознакам суттєвості, наводиться у статтях, призначених для розкриття інших складових класифікаційної групи активів, зобов'язань чи інших показників, які виділяються у фінансовій звітності» [19].

В обліковій політиці підприємства в розділі «Загальні положення» визначено поріг суттєвості для форм фінансової звітності, зокрема і для статей балансу (додаток Ж). Таким чином, управління процесом складання балансу залежно від ступеня агрегованості чи деталізації показників за окремими об'єктами бухгалтерського обліку дозволяє відповідно захистити дані підприємства і максимально забезпечити прозорість фінансового стану.

Розглядається і затверджується річна фінансова звітність відповідно до установчих документів товариства. Фінансова звітність товариства підписана керівником і головним бухгалтером.

ТОВ «РУДОМАЙН» готує свою річну фінансову звітність за МСФЗ на підставі Таксономії фінансової звітності UA XBRL МСФЗ та подає її до Центру збору фінансової звітності у строки, які передбачені для оприлюднення такої фінансової звітності у Законі про бухгалтерський облік – 30 квітня 2026.

Крім того, фінансова звітність подається до 28 лютого за адресами, згідно з Порядком подання фінансової звітності [31]. Так, Баланс у комплекті з іншими формами звітності подають:

- органам, до сфери управління яких належать підприємства;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) відповідно до установчих документів;
- іншим органам і користувачам, зокрема, органам державної статистики, податковим органам [31].

Фінансова звітність товариства підлягає обов'язковому аудиту. Сьогодні, в умовах війни в Україні, юридичним особам дозволяється оприлюднити річну фінансову звітність впродовж 3-х місяців після припинення воєнного стану. Оприлюднена річна фінансова звітність у повному обсязі разом з аудиторськими звітами має зберігатися на веб-сайті підприємства не менше 6 років.

1.3. Методика формування статей активу балансу

Однією із складових частин Балансу є актив. У широкому розумінні актив – це будь-яка власність підприємства, будь-який предмет, матеріальний чи нематеріальний, який є цінністю для свого власника та включає в себе землю, будівлі, споруди, інвестиції, дебіторську заборгованість, грошові кошти тощо [27]. Також під активом розуміють

частину балансу, що відображає матеріальні та нематеріальні цінності з точки зору їх складу та розміщення. Активи відображаються у балансі, якщо вони відповідають трьом умовам (рис.1.5).

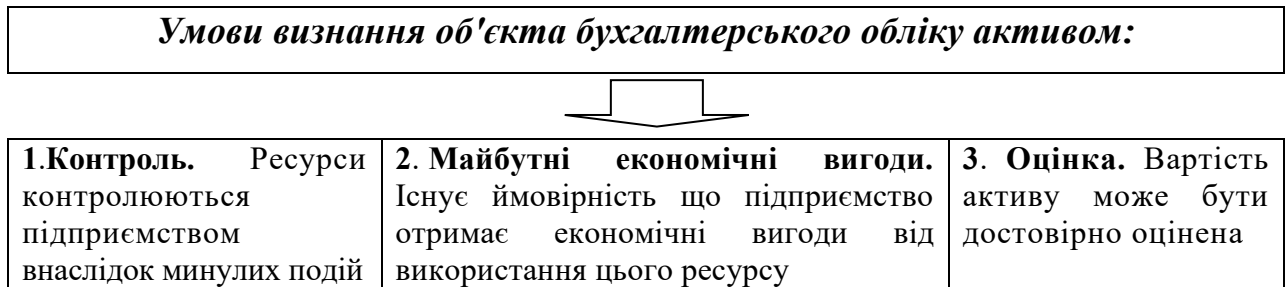

Рис. 1.5. Умови визнання об'єкта бухгалтерського обліку активом

Джерело: складено на основі[19].

Майбутні вигоди, втілені в активах, можуть бути отримані різними способами: використанням активу в процесі виробництва продукції, товарів, послуг для реалізації; обміном його на інші активи, погашенням заборгованості або розподілом між власниками [19].

Іншим критерієм визнання активу є можливість його достовірної оцінки. Навіть за наявності ймовірності отримання майбутніх вигід від активу його не відображають у балансі, якщо неможливо здійснити його достовірну (обґрунтовану) оцінку. Особливостями оцінки основних засобів, крім загальних умов, є очікуваний строк корисного використання (експлуатації) – понад один рік; для нематеріальних активів – повинні ідентифікуватися.

Витрати на придбання і створення активу, які не відповідають зазначеним двом умовам, не можуть бути відображені в Балансі, а повинні включатися до складу витрат звітного періоду у Звіті про фінансові результати (ф. № 2).

Для визначення балансової вартості активів використовують такі види оцінки: історична (фактична) собівартість; поточна (відновлювана) собівартість; чиста вартість реалізації; ринкова вартість; сума очікуваного відшкодування; теперішня вартість; справедлива вартість (таблиця 1.9).

Окремого НП(С)БО, яке б регулювало порядок складання балансу та зміст його окремих статей, немає. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [19] регулює лише загальні положення щодо змісту балансу та визначає його форму. Складаючи баланс слід враховувати Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності[29].

Таблиця 1.9

Види оцінки активів для визначення їх балансової вартості

<i>Види оцінки</i>	<i>Сутність</i>
Історична (фактична) собівартість активу	Сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших форм компенсації, наданих на момент отримання активу. Формою компенсації можуть бути інші активи або прийняті зобов'язання. Історична собівартість придбаних активів містить ціну їх придбання (за вирахуванням знижок) та всі витрати, необхідні для приведення їх у місце та стан використання за призначенням (транспортні витрати, витрати на встановлення, мито тощо). Історичною собівартістю активів, створених підприємством (готова продукція, незавершене виробництво тощо), є їхня виробнича собівартість.
Поточна (відновлювана) собівартість	Сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших форм компенсації, яку потрібно було б витратити для придбання (створення) такого самого або аналогічного активу на поточний момент (дату балансу). Термін «відновлювана собівартість» звичайно застосовують до активів, які періодично замінюються (запасів, основних засобів тощо).
Чиста вартість реалізації	Ціна реалізації активу в умовах звичайної господарської діяльності за вирахуванням витрат на завершення його виробництва та на збут. Для визначення чистої вартості реалізації використовують розрахункову ціну реалізації та розрахункові витрати.
Ринкова вартість активу	Чиста вартість його придбання або реалізації на активному ринку. Її визначають двома способами: як вхідну ціну (чисту ціну придбання) або як вихідну ціну (чисту ціну реалізації).
Сума очікуваного відшкодування	Сума, яку підприємство сподівається отримати в результаті майбутнього використання активу, включаючи його ліквідаційну вартість. Така оцінка може бути застосована для визначення балансової вартості основних засобів і нематеріальних активів.
Теперішня вартість активу	Теперішня (дисконтована) вартість майбутніх чистих грошових надходжень, які очікуються від використання активу в умовах звичайної господарської діяльності
Справедлива вартість активу	Сума, за якою актив може бути обміняний в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами

Джерело : [22]

Вони містять короткі вказівки щодо змісту статей балансу, а також посилання на відповідні НП(С)БО, що регулюють порядок обліку тих чи інших конкретних видів активів та зобов'язань.

Актив балансу складається з трьох розділів:

I. Необоротні активи.

II. Оборотні активи.

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Структурною одиницею кожного розділу балансу є стаття, яка є неподільним показником в Балансі і характеризує окремий вид або групу активів (активна стаття) або вид зобов'язань чи капіталу (пасивна стаття).

Балансова стаття в активі може бути одноелементною, наприклад, «Нематеріальні активи», «Витрати майбутніх періодів», яка заповнюється за даними одного балансового рахунку, або багатоеlementною, наприклад, «Інші необоротні активи», «Інша поточна дебіторська заборгованість» – для заповнення яких використовуються дані двох або більше балансових рахунків, субрахунків. Кожній балансовій статті привласнюється код рядка, в межах чотирьох знаків, і який є незмінним.

Інформація по кожній балансовій статті наводиться на початок і на кінець звітного періоду (в квартальних Балансах) та на кінець року (в річних Балансах). Балансові статті об'єднуються в розділи, що дає можливість загального огляду Балансу і дуже зручно при проведенні аналізу інформації. В основі об'єднання балансових статей активу в розділи покладено принцип їх ліквідності. У Балансах підприємств України статті активу розташовують зверху вниз, починаючи з найменш ліквідних і закінчуються найбільш ліквідними. Під ліквідністю активів слід розуміти їх спроможність перетворюватися у грошові кошти (готівку) за якийсь певний час.

Найменш ліквідними є такі балансові статті як «Нематеріальні активи», «Основні засоби», «Довгострокові фінансові інвестиції» та інші, які згруповані в I розділі активу Балансу. Найбільш ліквідними є статті «Грошові кошти та їх еквіваленти», «Дебіторська заборгованість», «Інша поточна дебіторська заборгованість». [27, с.38].

В Україні Баланс підприємства складають за методом «нетто»: валюта Балансу підраховується за виключенням сум за регулюючими статтями, в активі це знос основних засобів, накопичена амортизація нематеріальних активів. Суми за регулюючими рахунками в Балансі при підрахуванні підсумків віднімаються. Схожа ситуація виникла із відображенням резерву

сумнівних боргів, що відноситься до поточної дебіторської заборгованості. Згідно із НПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» такий резерв нараховується і включається до первісної вартості такої заборгованості із знаком «мінус», проте відображення у балансі ці статті не знаходять [27]. Таким чином, показники за статтею «Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги», скоригована на резерв сумнівних боргів, відображуються за принципом «нетто».

НП(С)БО 1, яким введено форму ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)», не містить інструктивних матеріалів щодо його заповнення. Однак синхронно зі стандартом необхідно застосовувати Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [19].

Систематизований порядок заповнення активу форми № 1 «Баланс (Звіту про фінансовий стан)» підприємства подано у додатку 3.

Показники за статтями балансу базується виключно на даних бухгалтерського обліку – Головної книги і мають бути тотожними даним аналітичного та синтетичного обліку.

У I розділі активу Балансу «Необоротні активи» відображається вартість необоротних активів, а саме: нематеріальних активів, основних засобів, незавершених капітальних інвестицій, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокових біологічних активів, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів, інвестиційної нерухомості та інших необоротних активів (додаток В).

Розглянемо порядок складання Розділу 1 «Необоротні активи» ф.1 «Баланс (Звіту про фінансовий стан)» на прикладі нематеріальних активів за даними ТОВ «РУДОМАЙН». Так, дані про стан нематеріальних активів для відображення за статтями балансу «Нематеріальні активи: первісна вартість» (ряд.1001) та «Нематеріальні активи: накопичена амортизація» (ряд.1002) підготовлено на основі аналітичних даних (таблиця 10).

У II розділі активу Балансу «Оборотні активи» відображається вартість запасів, поточних біологічних активів, дебіторської заборгованості як за товари, роботи і послуги так й іншу, дебіторської заборгованості за розрахунками, поточних фінансових інвестицій, грошей та їх еквівалентів, витрат майбутніх періодів, інших оборотних активів.

У статті «Запаси» відображається загальна вартість активів, які визнаються запасами згідно з НПСБО 9 «Запаси», зокрема, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

За даними балансу ТОВ «РУДОМАЙН» інформація про вартість виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції розкриваються у додаткових статтях у зв'язку їх відповідності ознакам суттєвості. До підсумку балансу включається загальна вартість запасів, а інформація про вартість окремих складових запасів наводиться у додаткових статтях в межах загальної суми. Аналітичні дані товариства, що використані при формуванні статті балансу 1100 «Запаси» наведені.

У статті балансу 1165 «Гроші та їх еквіваленти» відображаються готівка в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводяться кошти в національній або іноземній валютах.

За даними балансу ТОВ «РУДОМАЙН» інформація про стан грошей та їх еквівалентів розкриваються у додаткових статтях «Готівка» та «Рахунки в банках» в межах загальної суми у зв'язку їх відповідності ознакам суттєвості. До підсумку балансу включається загальна сума грошей та їх еквівалентів,

Станом на 31 грудня 2025 року грошові кошти та їх еквіваленти деноміновані в гривнях та іноземній валюті (долар). Усі кошти на банківських рахунках не прострочені та не знецінені.

У III розділі активу Балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття». У ТОВ «РУДОМАЙН» станом на 31.12.2025 р. такі активи були відсутні.

1.4. Методика формування статей пасиву балансу

В пасиві балансу відображають інформацію про зобов'язання і власний капітал. Зобов'язання відображують (визнають) у балансі, якщо є ймовірність зменшення економічних вигід підприємства у майбутньому внаслідок його виконання, і сума, за якою воно підлягає погашенню, може бути достовірно визначена [27].

Значна частина зобов'язань підприємства нараховується регулярно (як правило, щомісяця) для виконання положень законодавчих актів щодо обов'язкових податків і зборів (заборгованість з податків, страхових внесків тощо) та розрахунків з працівниками. Такі зобов'язання часто називають нарахованими витратами. Отже, одна минула подія – виконана працівниками робота – спричинює зобов'язання підприємства сплатити їм належну заробітну плату. Остання, своєю чергою, означає зобов'язання перерахувати частину її до бюджету у вигляді податку на доходи фізичних осіб.

Другою умовою визнання зобов'язання як елемента балансу є можливість його достовірної оцінки.

Звичайно сума, що підлягає сплаті для погашення заборгованості, визначається угодою (контрактом) або розраховується на підставі встановлених правил (ставок, норм, тарифів тощо). Проте у деяких випадках

на момент виникнення зобов'язання точно визначити його суму складно. Такі зобов'язання називають забезпеченнями.

Забезпечення – це зобов'язання, для яких сума або час майбутніх платежів є невизначеними[27]. Забезпечення можуть створюватись для відшкодування (майбутніх) витрат на: виплату відпусток працівників; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів та ін.

Забезпечення створюються при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого, імовірно, призведе до зменшення ресурсів, що втілюють економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Суми забезпечення визначаються за обліковою оцінкою ресурсів (з вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання на дату балансу. Забезпечення використовується тільки для тих витрат, для покриття яких воно було створене. Залишок забезпечення переглядають на кожну дату балансу і у разі необхідності коригують у бік збільшення або зменшення. Якщо відсутня ймовірність погашення майбутніх зобов'язань, сума нарахованого забезпечення підлягає сторнуванню. Для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінки: історична собівартість; поточна собівартість; вартість розрахунку (платежу); теперішня вартість; справедлива вартість (таблиця 1.12).

Таблиця 1.12

Види оцінки зобов'язань для визначення їх балансової вартості

<i>Види оцінки зобов'язань</i>	<i>Сутність</i>
Історична собівартість	сума надходжень, отриманих в обмін на нього або суму грошових коштів чи їх еквівалентів, які підлягають сплаті для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності
Поточна собівартість	сума недисконтованих грошових коштів чи їх еквівалентів, які були б потрібні для погашення зобов'язання на поточний момент (дату балансу)
Вартість розрахунку (платежу)	сума недисконтованих грошових коштів або їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності
Теперішня вартість	теперішня (дисконтована) вартість майбутніх чистих грошових платежів, що, як очікується, потрібні для погашення зобов'язання у процесі

	звичайної господарської діяльності
Справедлива вартість	сума, за якою може бути погашене зобов'язання в операції між обізнаними, заінтересованими та незалежними сторонами

Джерело : [19]

У практиці історична, поточна собівартість зобов'язань та вартість їх розрахунку (платежу) звичайно збігаються. Відповідно теперішньою вартістю є дисконтована сума історичної чи поточної собівартості або вартості розрахунку (платежу). У разі відстрочення розрахунку справедливою вартістю, ймовірно, буде дисконтована вартість.

Власний капітал відображається одночасно зі змінами в активах/зобов'язаннях (основні умови — достовірна оцінка та імовірність економічних вигод або зміни капіталу).

Пасив балансу містить чотири розділи:

I. Власний капітал.

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення.

III. Поточні зобов'язання і забезпечення.

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Балансові статті пасиву балансу об'єднуються в розділи. Статті пасиву Балансу групуються і розміщуються зверху вниз за ознакою зменшення часу, необхідного для повернення боргів. Тобто спочатку розташовуються статті, які потребують найбільшого часу для їх погашення, наприклад «Зареєстрований (пайовий) капітал», «Капітал у дооцінках», «Довгострокові кредити банків».

У пасиві балансу статті заповнюються за даними аналітичних рахунків або об'єднується за декількома синтетичними або аналітичними рахунками в одній статті. Систематизований порядок зі складання пасиву бухгалтерського балансу наведено у додатку II.

У I розділі пасиву Балансу «Власний капітал» наводиться інформація про власний капітал підприємства – зареєстрований (пайовий) капітал,

капітал у дооцінках, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал.

У розділі Балансу «Власний капітал» передбачено відображення розміру зареєстрованого статутного капіталу та розміру неоплаченого та вилученого капіталу. Проте рядка, у якому б зазначалася сума реально внесених коштів у першому розділі пасиву балансу, не передбачено. Така ситуація пояснюється тим, що Баланс складається за методом «нетто». Так, у статті «Неоплачений капітал» відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу. У статті «Вилучений капітал» сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу.

У II розділі пасиву Балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» наводиться інформація про відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, довгострокове забезпечення, цільове фінансування та інші довгострокові зобов'язання, тобто про зобов'язання, які не будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12-ти місяців з дати Балансу.

У III розділі пасиву Балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» відображаються поточні зобов'язання до яких відносяться: короткострокові кредити банків та позички, поточна кредиторська заборгованість, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання. Тобто в цьому розділі відображаємо зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12-ти місяців з дати Балансу.

Порядок формування статей III розділу пасиву Балансу розглянемо з використанням аналітичних даних товариства. Так, стаття «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» складається з наступної товарної кредиторської заборгованості (таблиця 1.13)

Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом складається з розрахунків за окремими податками та обов'язковими платежами (табл. 14)

У IV розділі пасиву Балансу «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» відображаються зобов'язання, що визначаються відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». Показники за цим розділом балансу у ТОВ «РУДОМАЙН» відсутні.

Загалом, інформація, яка міститься у Балансі використовується:

- для контролю за виконання проєктних завдань, планів, аналізу, формуванням прогнозів, складанням бізнес-планів;
- для контролю за діяльністю підприємств, виявлення і узагальнення передового досвіду та виявлення недоліків в роботі, проведення аналізу їх господарської діяльності, для складання зведеної чи консолідованої звітності;
- при розгляді питань при видачі кредитів та при страхуванні майна фінансово-банківськими установами та організаціями;
- для оцінки фінансового стану підприємства, прийняття ефективних управлінських рішень.

1.5. Рекомендації щодо методики складання бухгалтерського балансу

Для прийняття рішень на різних рівнях управління, на основі інформаційного забезпечення підприємства, необхідна повнота і достовірність відомостей, яка забезпечується внутрішньою управлінською звітністю. Одні автори її називають сегментарною звітністю, інші – внутрішньогосподарською, треті – управлінською, що пов'язано з трактуванням ролі управлінського обліку і звітності в управлінні підприємством. Найбільш прийнятним є поняття «внутрішня управлінська звітність» [42].

Внутрішня управлінська звітність надає релевантну (фінансову та нефінансову) інформацію менеджменту – внутрішнім користувачам для обґрунтування широкого спектру управлінських рішень з управління

бізнесом, щодо центрів відповідальності, організації самоконтролю, оцінки виконання планів, аналізу майнового та фінансового становища підприємства, планування та прогнозування діяльності [42].

Наголос у формуванні управлінської звітності зроблений на «одержувачів звітності», адже саме від їх запитів і складається не тільки структура звітів, але перелік самих форм управлінських звітів. Основна відмінність між ними в тому, що бухгалтерська звітність використовується для здачі в фіскальну службу, а управлінська допомагає побачити реальну ситуацію в компанії і оперативно реагувати на поточні зміни.

Особливістю підходів до визначення управлінської звітності є те що вона не обмежена у виборі форм, методів і правил, являє собою доволі гнучку систему форм інформації. ТОВ «РУДОМАЙН» націлене на те, щоб максимально спростити процес формування внутрішньої звітності – особливо за допомогою інструментів сучасного програмного забезпечення «BAS Комплексне управління підприємством». Програмний продукт використовує стандартизовані шаблони звітів, які потребують мінімального налаштування під конкретне підприємство і його реалії (додаток К).

Для товариства в програмі створені форми звітів, які використовуються у подальшому для автоматизації управлінської і фінансової звітності на підприємстві. Всі задачі виконуються автоматично. Серед них: збір даних; обробка даних; формування звітного документа. Програмне забезпечення BAS надає можливість додавати до звітів зручні та візуально практичні діаграми та інші елементи.

Звіт під назвою «Управлінський баланс» (додаток Л) дозволяє у спрощеному вигляді (в порівнянні з бухгалтерським балансом) здійснити оцінку фінансового положення підприємства. З його допомогою можна досягати наступних цілей:

- здійснювати управління активами і зобов'язаннями;
- забезпечувати контроль напрямків задіяння фінансів;
- фіксувати відомості по фінансовому обліку запасів;

- контролювати взаємні розрахунки з клієнтами / постачальниками;
- здійснювати контроль залишків готівки і безготівкових коштів;
- слідкувати за іншими активами і пасивами.

Звітність управлінського балансу може бути застосована відносно всього підприємства або у прив'язці до кожної окремої його структурної одиниці. У користувача є можливість розшифровки балансу відносно документу, який відноситься до окремої господарської операції. Окремо також відображається дані про порушення балансу, що дозволить виявити помилки в обліковій діяльності.

Звіт «Управлінський баланс в динаміці» дозволяє зафіксувати помісячну зміну фінансового стану. Це надає можливість: аналізувати загальні тенденції та здійснювати прогностичну діяльність на перспективу.

Управлінський баланс, який отримується у програмному середовищі BAS, ґрунтується на формі стандартного балансу та його функції зводяться до встановлення об'єктивної картини стану майна підприємства його зобов'язань та капіталу. Як відмічає Скрипник М.І. – за публічним бухгалтерським балансом українських підприємств, без проведення додаткових розрахунків можна судити тільки про динаміку відповідних балансових статей [34, с. 569].

На думку Давидюк Т. В. традиційний управлінський баланс не надто зручний для цілей управління. Для ефективного вирішення завдань з управління структура балансу має відповідати таким вимогам:

- прозовий зв'язок з іншими формами звітності. Необхідно, щоб користувач зміг побачити взаємозв'язок елементів балансу та інших форм звітності Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів;
- зручність розподілу на об'єкти управління. Структура балансу має просто і зручно розподілятися на об'єкти управління – види діяльності та центри відповідальності;

– підтримка управління ефективністю. Баланс має дозволяти управляти ефективністю вкладеного капіталу.

Отже, Давидюк Т. В. пропонує перетворити структуру управлінського балансу таким чином, щоб всі розділи були структуровані за видами діяльності: операційна, інвестиційна чи фінансова, за аналогією з тим, як це зроблено у звіті про рух грошових коштів [5]. Взаємозв'язок елементів балансу та інших форм звітності - Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів при формуванні Управлінського балансу наведено рисунком (додаток М).

Види діяльності – основний розділ Звіту про рух грошових коштів, що являє собою каркас, який збирає в собі все різноманіття діяльності будь-якої компанії.

Для структурування Управлінського балансу за видами діяльності пропонується перегрупувати його статті. Замість звичних «Актив», «Пасив», а також розділів «Необоротні активи», «Оборотні активи» можна виділити такі складові:

- 1) основний капітал – активи та зобов'язання, що виникли в ході інвестиційної діяльності;
- 2) поточний оборотний капітал – активи та зобов'язання, що використовуються в операційній діяльності;
- 3) капітал – капітал, резерви та нерозподілений прибуток (фінансова діяльність);
- 4) заборгованість – капітал, наданий професійними кредиторами за винагороду як відсотків (фінансова діяльність).

Такий управлінський баланс, сформований за видами діяльності значно простіше аналізувати, оскільки прослідковується очевидний зв'язок зі звітом про рух грошових коштів. Колектив авторів розробив модель трансформації бухгалтерської звітності в формат управлінських звітів, адаптованих до вимог МСФЗ, в якій виділено взаємозв'язок окремих показників балансу за видами діяльності з іншими управлінськими звітами [1].

Відмова від традиційної структури балансу має й низку недоліків:

1) відсутність чіткого поділу на активи та пасиви. Цю проблему легко нівелювати, якщо виділити активи та пасиви як підрозділи, а також ввести довідковий рядок «Разом активи»;

2) труднощі у проведенні стандартного фінансового аналізу. Компромісним рішенням може бути формування класичного балансу виключно для потреб фінансової служби, а балансу за видами діяльності – для менеджменту.

Висновки до розділу 1

Бухгалтерський баланс є однією з обов'язкових форм фінансової звітності, що складається суб'єктами господарювання. Він відображає всі активи, власний капітал, а також поточні та довгострокові зобов'язання, що робить його найважливішим документом бухгалтерської звітності. На основі балансу проводиться аналіз, управління, планування діяльності, розробка стратегії розвитку підприємства, а також оцінюються можливості виходу на міжнародний ринок і конкурентні переваги.

Баланс як бухгалтерська концепція існує вже понад 500 років. Роль і значення бухгалтерського балансу змінювалися впродовж усіх суспільно-економічних формацій. Незважаючи на наявність множинних поглядів дослідників та тлумачень терміну «баланс», єдиним що об'єднує усі балансові теорії, є дотримання балансових формул, які описують об'єкти та елементи бухгалтерського обліку.

Для використання даних в управлінні існує певна класифікація бухгалтерського балансу, зокрема, за стадіями життєвого циклу підприємства, за сферою діяльності підприємства, за відображення у балансі регулюючих статей та ін. В обліковій практиці вітчизняних підприємств сформувались бухгалтерські баланси за сферою діяльності підприємства (баланс підприємства - повний, спрощений; баланс банку; баланс бюджетної

установи). Головні відмінності між ними полягають у підходах до відображення економічних даних та, як наслідок, читання показників.

Питання практики організації та методики складання балансу розглядалися за даними ТОВ «РУДОМАЙН», аналіз організаційно-економічних показників якого проведено в динаміці за останні 2 роки.

Важливим документом для правильного та повного розкриття балансу є облікова політика товариства. Зв'язок між обліковою політикою та бухгалтерським балансом є прямим та визначальним: облікова політика це правила, а баланс – результат застосування цих правил. Обрані елементи облікової політики також впливають на аналітичні показники.

Підготовка даних до складання балансу – важливий процес підсумкового обліку на кожному підприємстві, який передбачає перевірку даних облікових регістрів, виправлення помилок, складання узагальнюючих відомостей, на основі яких буде зручно формувати показники фінансової звітності. В цей період головний бухгалтер товариства організовує та виконує завершальні роботи перед складанням фінансової звітності.

Для формування статей балансу необхідно враховувати узгодженість Плану рахунків підприємства з розділами балансу. Діючий План рахунків зорієнтований на потреби складання фінансової звітності, тому чітко розмежовані балансові рахунки, об'єднані в класи з розділами активу і пасиву балансу, а також позабалансові рахунки.

Методика складання активу та пасиву балансу представлена з використанням аналітичних показників ТОВ «РУДОМАЙН» та з урахуванням Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, які містять короткі вказівки щодо змісту статей балансу, а також посилення на відповідні НП(С)БО, що регулюють порядок обліку тих чи інших конкретних видів активів та зобов'язань. Активи та пасиви товариства відображаються у балансі, якщо вони відповідають умовам, які визначені НПСБО 1.

ТОВ «РУДОМАЙН» за допомогою інструментів сучасного програмного забезпечення «BAS Комплексне управління підприємством» отримує форми внутрішньої звітності, зокрема, Звіти під назвою «Управлінський баланс», «Управлінський баланс в динаміці» які дозволяють аналізувати загальні тенденції та здійснювати прогностичну діяльність на перспективу.

На думку науковців традиційний управлінський баланс не надто зручний для цілей управління та окреслюють наступні вимоги до структури балансу для ефективного вирішення завдань з управління: прозовий зв'язок з іншими формами звітності; зручність розподілу на об'єкти управління (види діяльності та центри відповідальності); баланс має дозволяти управляти ефективністю вкладеного капіталу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «РУДОМАЙН»

2.1. Теоретичне обґрунтування та інформаційна база аналізу фінансового стану

У сучасній економічній науці категорія фінансового стану займає центральне місце у системі управління підприємством, оскільки вона є інтегральним відображенням результативності всіх аспектів господарської діяльності. Теоретичне обґрунтування цієї категорії пройшло значний шлях еволюції – від простого ототожнення фінансового стану з наявністю грошових коштів до складного системного розуміння як міри фінансової стійкості та здатності до саморозвитку в мінливому середовищі [48].

Аналіз наукових розробок вітчизняних та зарубіжних фахівців дозволяє виділити декілька концептуальних підходів до трактування фінансового стану. Перша група дослідників, серед яких О. Я. Базилінська, та О. О. Томнин, розглядають фінансовий стан як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Таке бачення акцентує увагу на ресурсному забезпеченні як матеріальній основі фінансів. У цьому контексті фінансовий стан розглядається як статична характеристика капіталу на конкретну дату [48].

Друга група вчених, зокрема М. Д. Білик та А. С. Лесюк, розширюють це поняття, визначаючи його як реальну та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечувати фінансування поточної діяльності, саморозвиток та своєчасне погашення зобов'язань перед контрагентами та державою [48]. Тут фінансовий стан набуває ознак динамічної характеристики, де ключовим фактором є не лише наявність ресурсів, а й швидкість та ефективність їх трансформації у процесі господарського кругообігу.

Третій підхід, представлений працями І. О. Бланка та Г. В. Савицької, базується на концепції фінансової рівноваги. Згідно з цією теорією, фінансовий стан відображає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу, а також рівень ефективності їх використання. Савицька Г. В. підкреслює, що фінансовий стан це економічна категорія, яка відображає стан капіталу у процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу [48].

Важливо відзначити, що сучасні теорії розглядають фінансовий стан як комплексний індикатор життєздатності економічної системи. Ж. А. Кононенко та Ю.М. Грибовська вказують, що це об'єктивна комплексна категорія, яка визначає оперативні, тактичні та стратегічні можливості господарської діяльності за допомогою системи показників та економічних моделей. Таким чином, фінансовий аналіз перестає бути просто констатацією минулих подій і стає інструментом стратегічного прогнозування [2].

Сучасний фінансовий аналіз базується на стейкхолдерській, теорії фірми, розробленій Т. Дональдсоном, Л. Престоном та Р. Е. Фріменом. Згідно з цією теорією, підприємство розглядається як сукупність інтересів різних сторін, які забезпечують суб'єкт ресурсами в обмін на задоволення своїх вимог [26]. Кожна група користувачів має власні цілі при аналізі фінансового стану:

- власники та акціонери зацікавлені в оцінці ринкової капіталізації, динаміці дивідендів та безпеці вкладеного капіталу.
- кредитори та постачальники фокусуються на здатності підприємства своєчасно погашати борги та рівні забезпеченості зобов'язань реальними активами.
- державні органи аналізують стан розрахунків з бюджетом, податкоспроможність та дотримання законодавства.
- менеджмент підприємства використовує результати аналізу для ухвалення управлінських рішень, планування грошових потоків та уникнення ризику банкрутства [6].

Стейкхолдерський підхід вимагає від аналітика застосування різних методик оцінки залежно від запиту користувача. Наприклад, для інвесторів пріоритетним є аналіз рентабельності та ділової активності, тоді як для банків аналіз ліквідності та структури капіталу [26].

Методологія аналізу фінансового стану включає систему методів, що дозволяють трансформувати масив даних у якісну інформацію для прийняття рішень. Традиційно виділяють шість основних методів фінансового аналізу: горизонтальний, вертикальний, трендовий, метод фінансових коефіцієнтів, порівняльний та факторний аналіз.

Горизонтальний аналіз дозволяє виявити динаміку окремих статей звітності у часі. Порівняння кожної позиції з попереднім періодом дає можливість оцінити темпи нарощування майна та зобов'язань. Вертикальний аналіз фокусується на структурі балансу та звіту про фінансові результати, визначаючи питому вагу окремих статей у загальному підсумку. Це критично важливо для аналізу якості активів та джерел фінансування [26].

Метод фінансових коефіцієнтів є найбільш універсальним інструментом, що базується на розрахунку відносних показників. Вони поділяються на декілька блоків:

- аналіз майнового стану оцінка частки необоротних активів, коефіцієнт зносу основних засобів.
- аналіз ліквідності - коефіцієнти абсолютної, швидкої та поточної ліквідності.
- аналіз фінансової стійкості - коефіцієнт автономії (незалежності), коефіцієнт фінансового левериджу.
- аналіз рентабельності - показники прибутковості активів, капіталу та продажів.

Факторний аналіз (зокрема схема Дюпона) дозволяє виявити причини зміни ключових індикаторів ефективності. Наприклад, зміна рентабельності власного капіталу розглядається як результат впливу операційної

ефективності (маржі), ефективності використання активів (оборотності) та фінансової структури (мультиплікатора капіталу).

Важливим напрямом є також аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей, де розраховуються частки простроченої заборгованості, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, що прямо впливає на грошовий потік підприємства. Для неплатоспроможних підприємств застосовується специфічний аналіз фінансового стану з метою пошуку шляхів запобігання банкрутству та оцінки можливостей санації.

Ефективність аналізу фінансового стану безпосередньо корелює з якістю інформаційного забезпечення. Основним джерелом є фінансова звітність, що включає Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до річної звітності

Баланс відображає стан активів, капіталу та зобов'язань на певну дату, що є основою для оцінки майнового стану та ліквідності. Звіт про фінансові результати містить інформацію про доходи, витрати та прибуток, що дозволяє оцінити самоокупність та рентабельність. Проте для глибокого внутрішнього аналізу цих форм недостатньо, тому використовуються дані первинного та аналітичного бухгалтерського обліку, управлінська звітність та оперативні дані.

Інформація, наведена у звітності, повинна відповідати якісним характеристикам: дохідливості, доречності, достовірності та зіставності. Доречність інформації визначається її здатністю впливати на рішення користувачів, тоді як достовірність гарантує відсутність помилок та перекручень, здатних викривити результати аналізу. Саме відповідність якісним характеристикам звітності дозволяє аналітику сформулювати об'єктивний висновок про стан суб'єкта господарювання. Залежно від глибини дослідження та доступності даних, внутрішнє інформаційне забезпечення аналізу прийнято поділяти за рівнями деталізації та функціональним призначенням, як це систематизовано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура внутрішнього інформаційного забезпечення аналізу

Рівень інформації	Джерела даних	Призначення в аналізі
Публічний	Фінансова звітність (форми № 1-5).	Загальна оцінка фінансового стану стейкхолдерами
Методологічний	Наказ про облікову політику.	Коригування показників відповідно до методів оцінки.
Обліковий	Регістри синтетичного та аналітичного обліку.	Факторний аналіз відхилень, пошук резервів.
Оперативний	Дані управлінського обліку, касові плани.	Ситуаційне управління ліквідністю та грошовими потоками.

Джерело: систематизовано за [48, 26, 36, 19, 28].

Сучасне підприємство функціонує як відкрита система, тому аналіз його фінансового стану неможливий без врахування зовнішнього середовища. Макроекономічна інформація дозволяє оцінити ризики та можливості, що виникають поза межами суб'єкта господарювання. Ключовими джерелами тут виступають дані Національного банку України (НБУ), Державної служби статистики України та міжнародних аналітичних агенцій [37].

Особлива увага при аналізі приділяється консолідованій звітності, яка включає показники діяльності філій, представництв та інших відокремлених підрозділів. Для груп компаній важливо враховувати наявність сум грошей, які недоступні для використання всією групою через обмеження в окремих дочірніх підприємствах, що безпосередньо впливає на оцінку загальної ліквідності.

Таким чином аналіз фінансового стану підприємства є багаторівневою системою діагностики, що базується на ґрунтовному теоретичному обґрунтуванні та розгалуженій інформаційній базі. Теоретичний базис аналізу еволюціонував від простого облікового підходу до стейкхолдерської концепції, де фінансовий стан розглядається як міра збалансованості інтересів власників, кредиторів та держави. Центральними категоріями аналізу залишаються фінансова стійкість, платоспроможність та ефективність використання капіталу в процесі його кругообігу.

Інформаційна база аналізу поєднує внутрішні та зовнішні джерела.

Внутрішня база фокусується на фінансовій та управлінській звітності, де критичну роль відіграє наказ про облікову політику, методи оцінки в якому безпосередньо формують величину активів та прибутку. Зовнішня база включає макроекономічні індикатори НБУ та Держстату, що дозволяють адаптувати аналіз до умов ринку та зовнішніх шоків. Дотримання якісних характеристик інформації доречності, достовірності та зіставності залишається фундаментальною умовою для формування об'єктивних висновків та ухвалення ефективних управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги та стратегічного розвитку підприємства.

З метою забезпечення комплексності та системності аналітичного дослідження, оцінювання фінансово-економічного стану підприємства доцільно здійснювати за чітко визначеною послідовністю. Структурно-логічну схему напрямів дослідження та системи індикаторів, що сформували аналітичний базис другого розділу роботи, представлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Ключові показники аналізу фінансового стану підприємства

Етап аналізу	Напрями аналізу та ключові показники
Аналіз ліквідності та платоспроможності	- коефіцієнт абсолютної ліквідності - коефіцієнт проміжної ліквідності - коефіцієнт поточної ліквідності
Аналіз фінансової стійкості	- коефіцієнт автономії - коефіцієнт фінансового левереджу - коефіцієнт фінансової стійкості.
Аналіз ділової активності	- коефіцієнт оборотності активів, - оборотність оборотних активів, - оборотність дебіторської заборгованості, - оборотність кредиторської заборгованості, - тривалість обороту в днях.
Аналіз фінансових результатів та рентабельності	- рентабельність активів (ROA) - рентабельність реалізації (ROS) - рентабельність власного капіталу (ROE) - валова рентабельність

Джерело: згруповано на основі [6]

Така послідовність аналізу допомагає повністю охопити всі сторони фінансової діяльності, виявити приховані проблеми та можливості для розвитку підприємства.

Практичне застосування цієї методики за даними досліджуваного підприємства наведено далі у цьому розділі.

2.2. Оцінювання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості

Сучасний стан гірничо-видобувної галузі України характеризується глибокою трансформацією, що зумовлена як глобальними тенденціями переходу до «зеленої» металургії, так і екстремальними умовами повномасштабної воєнної агресії. Для підприємств залізорудної промисловості, таких як ТОВ «РУДОМАЙН», питання фінансової виживаності та здатності до безперервної діяльності переходять із площини теоретичних розрахунків у площину стратегічного менеджменту виживання. Науковий підхід до аналізу фінансового стану вимагає відмови від спрощеного трактування коефіцієнтів на користь глибокої інтеграції теоретичних парадигм із реальними даними фінансової звітності, підтвердженими незалежним аудитом. Переходячи до безпосереднього аналізу, варто зазначити, що у цьому питанні використанні консолідована фінансова звітність ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік (додаток В,Г), а також на результати огляду актуальних наукових публікацій, присвячених методології фінансового аналізу в умовах трансформаційної економіки.

У науковій літературі не існує єдиної, загальновизнаної методики оцінювання ліквідності та платоспроможності, що пояснюється багатогранністю цих понять та відмінностями у підходах до їх визначення. Проте, більшість дослідників, таких як Фролова Т. О. та Харченко О., розглядають платоспроможність як здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі погашати свої зобов'язання, використовуючи для цього

наявні оборотні активи. Важливо розрізняти платоспроможність за часовим горизонтом: поточну, що характеризує миттєву готовність до розрахунків, та перспективну, що визначає здатність виконувати зобов'язання у майбутньому періоді [43].

Наукові підходи до розуміння ліквідності базуються на її здатності бути способом підтримки платоспроможності [46]. Ліквідність балансу визначається ступенем покриття зобов'язань активами, термін перетворення яких у грошову форму відповідає терміну погашення зобов'язань. У теоретичному аспекті ліквідність виконує функції мобільності, стійкості, привабливості та контролю, що у сукупності створює сигнали для зовнішніх користувачів щодо фінансового здоров'я суб'єкта господарювання [43]. В умовах кризи, згідно з теорією сигналів, позитивна динаміка показників ліквідності сприймається інвесторами як свідчення ефективного управління ризиками та здатності компанії протистояти зовнішнім шокам [46].

Методологічно науковці виділяють кілька ключових підходів до аналізу: коефіцієнтний метод, метод аналізу ліквідності балансу через групування активів і пасивів, а також оперативний аналіз на основі платіжних календарів та грошових потоків [43]. Коефіцієнтний метод є найбільш вживаним, оскільки дозволяє проводити компаративний аналіз у часі та порівняно з середньогалузевими показниками [46]. Проте, науковці наголошують на необхідності врахування галузевої специфіки: для видобувних підприємств нормативні значення можуть суттєво відхилятися від загальноприйнятих через значну частку запасів та дебіторської заборгованості в структурі оборотних коштів [43].

Для проведення об'єктивного аналізу ТОВ «РУДОМАЙН» ми використовуємо систему відносних показників, що базуються на зіставленні ліквідних засобів із поточними зобов'язаннями. основними показниками є:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{абс}$), що характеризує частку короткострокової заборгованості, яку підприємство може погасити негайно.

Норматив для цього показника коливається у межах 0,2-0,5. Формула розрахунку:

$$K_{\text{абс}} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.1)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв}}$), який виключає запаси як найменш ліквідну частину оборотних активів, оскільки їх реалізація вимагає часу та може супроводжуватися втратою вартості. Оптимальне значення - 1,0-1,5. Формула розрахунку:

$$K_{\text{шв}} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.2)$$

3. Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{\text{пт}}$), що дає загальну оцінку здатності підприємства погашати борги протягом одного року. Рекомендований діапазон становить 1,5-2,5. Значення нижче 1,0 розглядається як критична ознака неплатоспроможності. Формула розрахунку:

$$K_{\text{пт}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.3)$$

Перед безпосереднім розрахунком зазначених коефіцієнтів необхідно систематизувати вихідні дані консолідованої фінансової звітності підприємства. Це дозволить оцінити динаміку абсолютних величин, які формують показники ліквідності. На основі звітності ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік було сформовано таблицю 2.2.

Фінансова звітність ТОВ «РУДОМАЙН» відображає зростання валюти балансу протягом 2025 року з 2594356 тис. грн до 2789379 тис. грн. При цьому структура активів демонструє зсув у бік оборотних засобів, частка яких зросла до 68,7% від загальної вартості майна. Також аналіз даних таблиці 2.3 дозволяє виявити небезпечну тенденцію: при загальному зростанні оборотних активів, обсяг найбільш ліквідного активу грошових

коштів скоротився майже до нуля (1 112 тис. грн на кінець року проти 35125 тис. грн на початок) [10].

Таблиця 2.2

Динаміка компонентів ліквідності ТОВ «РУДОМАЙН»

(тис. грн)

Показник	На початок 2025 р.	На кінець 2025 р.	Відхилення, %
Оборотні активи (всього)	1 601 128	1 917 231	+19,7%
Грошові кошти та їх еквіваленти	35 125	1 112	-96,8%
Дебіторська заборгованість за товари	762 505	1 092 697	+43,3%
Запаси	461 915	359 041	-22,3%
Поточні зобов'язання (всього)	592 693	749 295	+26,4%

Джерело: систематизовано за [10].

Це свідчить про гострий дефіцит грошової ліквідності, що змушує підприємство покладатися на надходження від дебіторів для фінансування поточної діяльності. Проте зростання дебіторської заборгованості на 43,3% вказує на уповільнення оборотності коштів у розрахунках, що в умовах війни може бути пов'язано з логістичними труднощами покупців або затримками в оплаті [33].

Наступним кроком на основі представлених у таблиці 2.3 даних здійснимо розрахунок відносних показників за 2024 та 2025 роки за наведеними вище методиками (формули 2.1-2.3).

– Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$2024: 35\,125 / 592\,693 = 0,059$$

$$2025: 1\,112 / 749\,295 = 0,0015$$

$$\text{Відхилення: } -0,0575$$

– Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$2024: (1\,601\,128 - 461\,915) / 592\,693 = 1,922$$

$$2025: (1\,917\,231 - 359\,041) / 749\,295 = 2,079$$

$$\text{Відхилення: } +0,157$$

– Коефіцієнт поточної ліквідності:

$$2024: 1\,601\,128 / 592\,693 = 2,701$$

$$2025: 1\,917\,231 / 749\,295 = 2,559$$

Відхилення: -0,142

Порівняльний аналіз свідчить про значне погіршення платоспроможності підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності скоротився з 0,059 до критичних 0,0015, що пояснюється скороченням грошових коштів на рахунках з 35125 тис. грн до 1112 тис. грн на фоні зростання поточних зобов'язань на 26,4%. Вже у 2024 році цей показник був суттєво нижчим за норму, а у 2025 році він практично нівелювався.

Коефіцієнт швидкої ліквідності зріс до 2,079, що формально перевищує норму. Проте цей ріст є нездоровим, оскільки він зумовлений накопиченням дебіторської заборгованості, яка за рік збільшилася з 762 505 тис. грн до 1092 697 тис. грн. Це вказує на те, що ліквідність підприємства стає дедалі більше залежною від платіжної дисципліни контрагентів, а не від власних грошових ресурсів.

Коефіцієнт поточної ліквідності дещо знизився (з 2,70 до 2,56), але залишається вищим за норматив. Така динаміка вказує на те, що загальна вартість оборотних активів покриває борги, але структура цих активів погіршується: частка реальних грошей зменшується, а частка боргів покупців зростає.

Аналіз неможливий без врахування якісних характеристик інформаційної бази. Звіт незалежного аудитора ТОВ АФ «Аудит-Інвест» містить думку із застереженням [10], яка суттєво змінює результати наших розрахунків.

Аудитор вказує, що дебіторська заборгованість на суму 799421 тис. грн є предметом судового позову до покупців-нерезидентів через несвоєчасну оплату. Крім того, компанія не визнала очікувані кредитні збитки на суму 131674 тис. грн, які виникли у 2025 році, але були помилково віднесені до 2026 року. Це означає, що сума оборотних активів у балансі завищена на суму потенційно безнадійних боргів [12].

Проведемо коригування оборотних активів для отримання реалістичної картини.

Скоригований коефіцієнт поточної ліквідності:

$$K_{\text{пт}} = \frac{1\,917\,231 - 799\,421 - 131\,674}{749\,295} = 1,316$$

Порівняно з показником 2024 року (2,7), реальна ліквідність підприємства у 2025 році (1,32) демонструє катастрофічне падіння нижче галузевих нормативів. Це підтверджує твердження про те, що завищення дебіторської заборгованості є ключовим фактором прихованої неплатоспроможності в умовах кризи.

Таким чином, залежність виконання поточних зобов'язань від результатів претензійно-позовної роботи свідчить про критичну вразливість фінансового стану ТОВ «РУДОМАЙН» та високу ймовірність виникнення дефіциту ліквідних коштів.

Фінансова стійкість підприємства є більш глибокою категорією порівняно з ліквідністю, оскільки вона характеризує стан структури капіталу, що гарантує стабільне функціонування в довгостроковій перспективі. Розрахункові підходи базуються на аналізі співвідношення власних та залучених коштів. Ключовим індикатором у цій сфері є коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт}}$), що визначає частку власних коштів у загальних активах підприємства. Наукові джерела вказують на нормативне значення 0,5, що гарантує незалежність від зовнішніх кредиторів навіть у разі кризи.

Для оцінки фактичного стану фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН» спочатку проаналізуємо динаміку та структуру джерел формування його активів. Узагальнені дані на основі консолідованої звітності підприємства за 2024-2025 роки представлені в таблиці 2.3.

Аналіз структури капіталу ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік свідчить про збереження консервативної фінансової стратегії, орієнтованої на високий ступінь самофінансування. На основі даних таблиці 2.3 можна виділити такі ключові тенденції: частка власного капіталу у структурі пасивів станом на кінець 2025 року становить 65,1%; у грошовому еквіваленті обсяг власних коштів зріс з 1 773 611 тис. грн до 1 815 076 тис. грн. Такий високий рівень

(понад 50%) свідчить про фінансову незалежність підприємства та його здатність протистояти зовнішнім економічним шокам.

Таблиця 2.3

Структура джерел фінансування ТОВ «РУДОМАЙН» за 2024-2025 рр.

Елемент капіталу	На початок 2025 р.	На кінець 2025 р.	Частка у пасиві (2025), %
Власний капітал	1 773 611	1 815 076	65,1%
Довгострокові зобов'язання	228 052	225 008	8,1%
Поточні зобов'язання	592 693	749 295	26,8%
Разом капітал та зобов'язання	2 594 356	2 789 379	100,0%

Джерело: побудовано автором на основі [10]

Довгострокові зобов'язання займають найменшу частку в структурі лише 8,1% (225 008 тис. грн). Протягом року спостерігалось незначне скорочення цієї статті, що вказує на відсутність нарощування довгострокових боргових інструментів.

Поточні зобов'язання демонструють найбільш динамічне зростання – на 26,4% (з 592 693 тис. грн до 749 295 тис. грн). Це призвело до збільшення їхньої частки в пасиві до 26,8%. Таке зростання зумовлене розширенням кредиторської заборгованості перед постачальниками та за розрахунками з бюджетом.

Валюта балансу (разом капітал та зобов'язання) збільшилася на 195 023 тис. грн, досягнувши 2 789 379 тис. грн. Попри зростання короткострокових боргів, структура джерел фінансування залишається стійкою, оскільки темпи приросту власного капіталу дозволяють утримувати коефіцієнт автономії на рівні, значно вищому за нормативний.

Отже, структура джерел фінансування ТОВ «РУДОМАЙН» характеризується як раціональна. Підприємство мінімізує використання коштовних довгострокових запозичень, покладаючись на власні ресурси та операційну кредиторську заборгованість для покриття зростаючих обігових активів.

Для комплексного оцінювання фінансового стану підприємства фахівці консалтингової компанії Parete рекомендують використовувати систему

показників, що включає коефіцієнти автономії, маневреності та фінансового левериджу, які дозволяють вчасно виявити ризики втрати капіталу [9]. Керуючись цими методичними підходами, для оцінки надійності ТОВ «РУДОМАЙН» та визначення ступеня його залежності від зовнішніх запозичень було проаналізовано співвідношення власних та залучених джерел фінансування. На основі даних консолідованої звітності підприємства здійснено розрахунок ключових індикаторів стійкості, порівняльна динаміка яких за 2024-2025 роки наведена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

**Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН»
за 2024-2025 рр.**

Показник	На початок 2025 р.	На кінець 2025 р.	Динаміка (+;-)	Норматив
Коефіцієнт автономії	0,684	0,651	-0,033	≥0,5
Коефіцієнт фінансового левереджу	0,463	0,537	+0,074	≤1
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,772	0,731	-0,041	0,7-0,9

Джерело: побудовано автором на основі [10].

Аналіз показників таблиці 2.4 демонструє поступове зниження рівня фінансової незалежності підприємства. Коефіцієнт автономії зменшився з 0,684 до 0,651. Хоча показник все ще перевищує нормативний поріг 0,5, тенденція до зниження на 3,3 в.п. свідчить про те, що активи компанії все більшою мірою фінансуються за рахунок зобов'язань, а не власного капіталу [43].

Коефіцієнт фінансового левериджу зріс з 0,46 до 0,54. Це підтверджує зростання боргового навантаження. У науковій літературі такий ріст левериджу на фоні війни розглядається як сигнал про поступове вимивання власних коштів для покриття операційних дефіцитів [43].

Коефіцієнт фінансової стійкості (частка постійного капіталу) знизився з 0,772 до 0,731. Показник залишається у межах загального нормативу (0,7-0,9), але для великих видобувних підприємств, де норматив часто встановлюється на рівні 0,85-0,9, поточне значення є недостатнім. Це

свідчить про те, що структура пасивів стає більш ризикованою через переважання короткострокових боргів над довгостроковими джерелами фінансування.

Функціонування ТОВ «РУДОМАЙН» у 2025 році відбувалося в умовах уповільненого економічного зростання (ВВП +1,8%) та інфляції 8%. Ключовими викликами залишаються дефіцит персоналу, енергетичні ризики та аномально високі логістичні витрати (витрати на збут зросли до 1078067 тис. грн) [10,7].

Проведений порівняльний аналіз ТОВ «РУДОМАЙН» за-2024-2025 рр. дозволяє зробити такі висновки: спостерігається стрімка деградація абсолютної платоспроможності (падіння у 40 разів). Підприємство фактично втратило грошовий резерв для негайних розрахунків; ріст-швидкої ліквідності-при-падінні абсолютної вказує на критичну залежність від боргів покупців (з урахуванням зауважень аудита, реальна поточна ліквідність є незадовільною); коефіцієнт автономії та фінансової стійкості мають негативну динаміку, підприємство поступово втрачає частку власного капіталу в структурі фінансування, що підвищує ризики у довгостроковій перспективі.

Загалом, ТОВ «РУДОМАЙН» демонструє операційну життєздатність, але фінансовий стан підприємства за рік суттєво погіршився через втрату ліквідності та накопичення ризикових активів.

2.3. Аналіз ділової активності та рентабельності в системі оцінки фінансового стану

Аналіз ділової активності є фундаментальним інструментом стратегічного менеджменту, що дозволяє оцінити швидкість обороту ресурсів підприємства та їхню здатність генерувати грошові потоки. У широкому розумінні ділова активність характеризує спектр зусиль, спрямованих на просування підприємства на ринках продукції та капіталу

[47]. Основним кількісним показником цієї активності є оборотність швидкість, з якою активи проходять через виробничо-комерційний цикл і знову перетворюються на гроші.

Ефективність управління діловою активністю безпосередньо впливає на рентабельність, оскільки швидший оборот активів дозволяє підприємству генерувати більший обсяг виручки за меншої потреби в капіталі [3]. У гірничодобувній галузі, де основний капітал має значну вартість, а виробничий цикл є тривалим і капіталомістким, показники оборотності слугують індикаторами технологічної досконалості та логістичної вправності. Для системного моніторингу цих процесів доцільно виокремити базовий набір показників, їхнє функціональне призначення та вектори оптимального розвитку, що систематизовано у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Система ключових показників ділової активності та цільові орієнтири їхньої динаміки

<i>Категорія показників</i>	<i>Призначення та економічний зміст</i>	<i>Оптимальна тенденція</i>
Оборотність активів	Характеризує ефективність використання всього наявного майна підприємства для отримання доходу.	Зростання значення
Оборотність запасів	Відображає швидкість перетворення сировини та готової продукції на дебіторську заборгованість або гроші.	Скорочення періоду обороту
Оборотність дебіторської заборгованості	Показує, наскільки швидко покупці розраховуються за поставлену продукцію.	Синхронізація з умовами контрактів
Оборотність кредиторської заборгованості	Демонструє швидкість розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками.	Збалансованість із дебіторською заборгованістю

Джерело: [12]

У дослідженні поєднано горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності з розрахунком відносних коефіцієнтів. Горизонтальний аналіз дозволяє виявити динаміку статей балансу та звіту про фінансові результати, а вертикальний - оцінити зміни у структурі активів та зобов'язань. Завершальним етапом аналізу є факторне моделювання, де за

допомогою формули Дюпона рентабельність власного капіталу (ROE) декомпозиується на операційну рентабельність, ефективність використання активів та фінансовий важіль.

Функціонування ТОВ «РУДОМАЙН» у аналізований період відбувалося на тлі складних геополітичних та економічних викликів. Частка гірничо-металургійного комплексу у ВВП України знизилася з 7,2% у 2024 році до 5,5% у 2025 році. Це падіння було спричинене не лише фізичними руйнуваннями та енергодефіцитом, а й погіршенням світової кон'юнктури на ринку залізної руди. У 2024 році галузь продемонструвала ознаки відновлення завдяки розблокуванню морських портів, що дозволило Україні експортувати 33,7 млн.т. залізної руди. Однак 2025 рік фіксує скорочення експортних обсягів на 8% до 30,99 млн.т., а виручка впала на 16,6% до 2,34 млрд. дол. через зниження цін на китайському ринку та зростання логістичних витрат [38].

Для ТОВ «РУДОМАЙН», яке розробляє кар'єр «Південний» (ділянка №2), критичне значення мають геологічні особливості сировини. Руда цього родовища характеризується вмістом Fe на рівні 58,2% та високим вмістом SiO₂ (13,4%), що ускладнює її збагачення порівняно з іншими криворізькими рудами [4]. В умовах, коли ціни на електроенергію на ринку на добу вперед зросли з 89 дол./ МВт. год. у січні 2024 року до понад 160 дол./МВт.год у березні 2026 року, енергоемність видобутку стає вирішальним фактором рентабельності. На електроенергію припадає до 60% собівартості концентрату, що робить підприємство вразливим до тарифної політики державних монополій.

Фінансові результати ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік демонструють перехід від збитковості до стадії обережного відновлення. У 2024 році група зафіксувала чистий збиток у розмірі 243243 тис. грн, тоді як за підсумками 2025 року отримано чистий прибуток у сумі 32539 тис.грн. [10]. Така позитивна трансформація стала можливою завдяки зростанню доходів на

фоні оптимізації виробничих витрат, що детально відображено у порівняльній характеристиці статей звітності (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Динаміка основних показників фінансових результатів
ТОВ «РУДОМАЙН» за 2024-2025 рр.**

Стаття звіту про фінансові результати	2024 рік (тис. грн)	2025 рік (тис. грн)	Темп росту, %
Чистий дохід від реалізації	2 707 866	2 990 825	110,4%
Собівартість реалізованої продукції	1 679 534	1 549 370	92,2%
Валовий прибуток	1 028 332	1 441 455	140,2%
Адміністративні витрати	141 244	157 794	111,7%
Витрати на збут	959 013	1 078 067	112,4%
Фінансовий результат від операційної діяльності	(56 409)	313 764	–
Чистий прибуток (збиток)	(243 243)	32 539	–

Джерело: розраховано на основі [12]

Зростання чистого доходу на 10,4% відбулося на фоні зниження собівартості реалізації на 7,8%. Це дозволило компанії суттєво наростити валовий прибуток (на 40,2%). Однак операційний результат піддається значному тиску з боку витрат на збут, які перевищили 1 млрд. грн.

Левову частку цих витрат складають транспортні послуги (948 млн. грн), що відображає зростання залізничних тарифів та вартості фрахту в умовах воєнного стану [10].

Аналіз собівартості за елементами витрат у 2025 році показує значне збільшення витрат на матеріали та сировину (840,7 млн. грн. проти 298,3 млн. грн. у 2024 році), що може бути пов'язане як з інфляційними процесами, так і зі зміною технології видобутку. При цьому витрати на оплату праці зросли помірно (на 5,5% у складі собівартості), що не в повній мірі компенсує зростання вартості життя працівників у воєнний період.

Важливою статтею витрат, що не входять до собівартості, є благодійна допомога. У 2025 році група спрямувала на благодійність 244,8 млн грн (проти 148,5 млн. грн. у 2024 році). Ці витрати фактично-поглинули значну частину операційного прибутку, що пояснює низький рівень чистої рентабельності. Такий підхід свідчить про пріоритетність підтримки

обороздатності країни над короткостроковою фінансовою ефективністю власників-капіталу [10].

Ділова активність ТОВ «РУДОМАЙН» оцінюється через систему коефіцієнтів оборотності, розрахованих на основі середньої вартості активів за звітні періоди. Загальна оборотність активів показує, скільки разів за рік активи підприємства перетворюються на виручку.

– Середня вартість активів (2025): $(2\,594\,356 + 2\,789\,379) / 2 = 2\,691\,867,5$ тис. грн.

– Коефіцієнт оборотності активів (К об.а.): $2\,990\,825 / 2\,691\,867,5 = 1,11$ рази.

– Тривалість одного обороту (Тоб.а.): $365 / 1,11 = 329$ днів.

Для 2024 року, згідно з даними звіту про управління, показник оборотності становив близько 1,04 рази. Незначне зростання оборотності свідчить про інтенсифікацію використання капіталу, проте період обороту, що наближається до одного року, залишається характерним для капіталомісткої видобувної галузі.

Ефективність управління запасами є критичною для гірничих компаній, оскільки накопичення готової продукції на складах заморожує ліквідність.

– Середня вартість запасів (2025): $(461\,915 + 359\,041) / 2 = 410\,478$ тис. грн.

– Коефіцієнт оборотності запасів (Кобз): $1\,549\,370 / 410\,478 = 3,77$ рази

– Тривалість обороту запасів (Т0-3): $365 / 3,77 = 97$ днів.

Зменшення залишків готової продукції з 333 млн грн до 261 млн грн протягом року є позитивним фактором. Це вказує на успішну реалізацію складських запасів та покращення логістичних процесів. Порівняно з 2024 роком, коли тривалість обороту запасів складала близько 106 днів, ми спостерігаємо прискорення оборотності, що вивільняє ресурси для операційної діяльності.

Аналіз розрахунків з контрагентами виявляє найбільш вразливе місце у фінансовій моделі ТОВ «РУДОМАЙН».

Дебіторська заборгованість:

- Середня дебіторська заборгованість (2025): $(762\,505 + 1\,092\,697) / 2 = 927\,601$ тис. грн.
- Коефіцієнт оборотності (К_об_дз): $2\,990\,825 / 927\,601 = 3,22$ рази
- Період інкасації (Т_об_дз): $365 / 3,22 = 113$ днів.

Кредиторська заборгованість:

- Середня кредиторська заборгованість за товари (2025): $(107\,203 + 232\,668) / 2 = 169\,935,5$ тис. грн
- Коефіцієнт оборотності (К_об_кз): $2\,990\,825 / 169\,935,5 = 17,60$ разів.
- Період погашення (Т_об_кз): $365 / 17,60 = 21$ день.

Спостерігаємо значний дисбаланс між періодами розрахунків: підприємство чекає на оплату від покупців у середньому 113 днів, тоді як розраховується з постачальниками за 21-день. Цей розрив у 92 дні свідчить про те, що компанія фактично фінансує своїх покупців за рахунок власного капіталу та короткострокових запозичень. Зростання дебіторської заборгованості іноземних покупців до 1,07 млрд грн у 2025 році (проти 708 млн грн у 2024) вказує на погіршення платіжної дисципліни закордонних партнерів. Для детальної оцінки того, як ці структурні зміни вплинули на загальну швидкість обертання капіталу та тривалість виробничо-комерційних процесів, розглянемо розраховані показники часових інтервалів оборотності у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Аналіз тривалості обороту активів та операційного циклу ТОВ
«РУДОМАЙН» за 2024-2025 рр.**

Показник	2024 рік	2025 рік	Динаміка (+/-)
Тривалість обороту активів, днів	351	329	-22
Тривалість обороту запасів, днів	106	97	-9
Період інкасації дебіторської заб., днів	98	113	+15
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	14	21	+7
Тривалість операційного циклу, днів	204	210	+6

Джерело: розраховано на основі

Подовження операційного циклу до 210 днів на фоні уповільнення інкасації дебіторської заборгованості створює ризики для фінансової стійкості, що змушує компанію збільшувати обсяги використання банківських овердрафтів.

Рентабельність підприємства відображає відносну ефективність використання ресурсів. Для ТОВ «РУДОМАЙН» 2025 рік став періодом відновлення позитивних значень рентабельності після глибокого спаду 2024 року. Розрахуємо основні показники рентабельності нижче.

1. Рентабельність активів (ROA):

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість активів}} \times 100\% \quad (2.4)$$

$$ROA = 32\,539 / 2\,691\,867,5 \times 100\% = 1,21\%$$

2. Рентабельність реалізації (ROS) за чистим прибутком:

$$ROS = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)}} \times 100\% \quad (2.5)$$

$$ROS = 32\,539 / 2\,990\,825 \times 100\% = 1,09\%$$

3. Рентабельність власного капіталу (ROE):

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість власного капіталу}} \times 100\% \quad (2.6)$$

$$ROE = 32\,539 / 1\,794\,343,5 \times 100\% = 1,81\%$$

4. Валова рентабельність:

$$BP = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)}} \times 100\% \quad (2.7)$$

$$BP = 1\,441\,455 / 2\,990\,825 \times 100\% = 48,2\%$$

Показники рентабельності ТОВ «РУДОМАЙН» у 2025 році свідчить про вихід підприємства з глибокої кризи 2024 року, коли чистий збиток склав 243,2 млн грн. Повернення до прибутковості (32,5 млн грн) дозволило

відновити позитивні значення рентабельності, проте їхній рівень залишається критично низьким для видобувної галузі.

Значення Рентабельності активів склало 1,21% у 2025 році та вказує на низьку економічну ефективність використання майна. Кожна гривня, інвестована в активи, генерує лише 1,2 копійки чистого прибутку. Для порівняння, середня рентабельність у промисловості України у 2025 році становила близько 3,7-5,3% [35].

Рентабельність реалізації (ROS) за чистим прибутком знаходиться на рівні 1,09% та демонструє вкрай вузький запас міцності. Це означає, що будь-яке незначне коливання світових цін на руду (які за прогнозами впадуть до 97 дол./т у 2026 році) або зростання тарифів на енергоносії може знову зробити діяльність збитковою.

Високий рівень валової рентабельності (48,2%) свідчить про ефективність безпосередньо виробничого процесу видобутку. Проте проїдання цього прибутку відбувається на етапі збуту (транспортні витрати понад 1 млрд. грн.) та фінансових операцій.

Для глибшого аналізу причин зміни-ROE застосуємо трифакторну модель Дюпона, яка дозволяє декомпонувати показник рентабельності власного капіталу (ROE) на окремі складові, що відображають операційну ефективність, інтенсивність використання активів та фінансову стратегію підприємства.

Для ТОВ «РУДОМАЙН» у 2024-2025 роках цей аналіз дозволяє зрозуміти, завдяки чому компанія змогла вийти зі стану глибокої збитковості до позитивних показників.

Трифакторна модель Дюпона розраховується за формулою:

$$ROE = ROS \times TAT \times EM \quad (2.5)$$

де:

- ROS - чиста рентабельність реалізації. Показує операційну ефективність та контроль над витратами.

- ТАТ - оборотність активів. Характеризує ділову активність та інтенсивність використання майна.

- ЕМ - мультиплікатор капіталу (Активи / Власний капітал). Відображає фінансовий важіль (леверидж) та ступінь залежності від запозичених коштів. Вхідні дані для проведення факторного аналізу представлені у таблиці 2.8.

На основі вихідних даних визначимо значення кожного-фактора:

Рентабельність реалізації (ROS) за чистим прибутком:

2024: $-243\,243 / 2\,707\,866 = -0,0898$ (або -8,98%)

2025: $32\,539 / 2\,990\,825 = 0,0109$ (або 1,09%)

Таблиця 2.8

Вихідні дані для факторного аналізу ТОВ «РУДОМАЙН»

Показник	2024 рік	2025 рік
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	(243 243)	32 539
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	2 707 866	2 990 825
Усього активи (на кінець року), тис. грн	2 594 356	2 789 379
Власний капітал (на кінець року), тис. грн	1 773 611	1 815 076

Джерело: розраховано на основі [12]

Оборотність активів (ТАТ):

2024: $2\,707\,866 / 2\,594\,356 = 1,04$ рази

2025: $2\,990\,825 / 2\,789\,379 = 1,07$ рази

Мультиплікатор капіталу (ЕМ):

2024: $2\,594\,356 / 1\,773\,611 = 1,46$

2025: $2\,789\,379 / 1\,815\,076 = 1,54$

Визначимо вплив кожної зміни на загальне відхилення ROE.

Базове значення ROE 2024 = $-8,98 \times 1,04 \times 1,46 = -13,64$.

Фактичне значення ROE 2025 = $1,09 \times 1,07 \times 1,54 = 1,80$.

Загальна зміна ROE = $1,80 - (-13,64) = +15,44$ в.п.

1. Визначимо вплив рентабельності продажів (операційної ефективності):

$ROE_{ROS} = (ROS_{2025} - ROS_{2024}) \times TAT_{2024} \times EM_{2024} =$
 $= (0,0109 - (-0,0898)) \times 1,04 \times 1,46 = 0,1007 \times 1,04 \times 1,46 = +0,1529$ (або +15,29 в.п.)¶

2. Визначимо вплив оборотності активів (ділової активності):

$$\begin{aligned} ROE_{TAT} &= ROS_{2025} \times (TAT_{2025} - TAT_{2024}) \times EM_{2024} = \\ &= 0,0109 \times (1,07 - 1,04) \times 1,46 = 0,0109 \times 0,03 \times 1,46 = +0,00048 \text{ (або } +0,05 \text{ в.п.)} \end{aligned}$$

3. Визначимо-вплив фінансового важеля (структури-капіталу):

$$\begin{aligned} ROE_{EM} &= ROS_{2025} \times TAT_{2025} \times (EM_{2025} - EM_{2024}) = \\ &0,0109 \times 1,07 \times (1,54 - 1,46) = 0,0109 \times 1,07 \times 0,08 = +0,00093 \text{ (або } +0,09 \text{ в.п.)} \end{aligned}$$

Перевірка: $15,29 + 0,05 + 0,09 = 15,44$.

За результатами аналізу можна сказати, що понад 99%-загального зростання рентабельності власного капіталу (15,29 в.п. із 15,44 в.п.) забезпечено саме зміною чистої рентабельності продажів. Це означає, що успіх ТОВ «РУДОМАЙН» у 2025 році базується на оптимізації витрат та стабілізації виробничого процесу, що дозволило перекрити збитки минулого року.

Вплив оборотності активів був позитивним, але мінімальним (+0,05 в.п.). Це свідчить про те, що інтенсивність використання ресурсів наразі перебуває на межі технологічних можливостей підприємства і не може бути ключовим драйвером прибутку без значних інвестицій у модернізацію. Незначне зростання фінансового важеля (+0,09 в.п.) вказує на те, що компанія почала активніше використовувати банківське фінансування (зокрема овердрафти, які зросли з 12 млн до 28,3 млн грн) для підтримання діяльності. Проте низька рентабельність активів (1,2%) робить агресивне залучення кредитів ризикованим, оскільки вартість запозичень може перевищити віддачу від капіталу.

Незважаючи на позитивне відхилення, фінальне значення ROE у 1,8% є незадовільним для галузі. Будь-яке погіршення маржинальності (наприклад, через зростання тарифів на залізничне перевезення або електроенергію) миттєво нівелює цей результат.

Таким чином, факторний аналіз підтвердив, що фінансова стійкість групи наразі тримається виключно на здатності менеджменту утримувати позитивну операційну маржу в умовах високих логістичних витрат.

При оцінці показників необхідно враховувати застереження аудиторів щодо можливого завищення дебіторської заборгованості на суму 799,4 млн грн. Якщо ці активи будуть визнані безнадійними, розраховані показники оборотності та рентабельності суттєво погіршаться [10].

Головними викликами для підприємства в поточному економічному середовищі залишаються енергозалежність виробничого циклу, оскільки витрати на електроенергію становлять до 60% собівартості залізрудного концентрату, через що операційна ефективність підприємства перебуває в стані прямої залежності від волатильності тарифів на енергоринку. Також на фінансовий стан суттєво впливає зростання логістичних витрат, адже збереження вартості транспортування у 2025 році на рівні, що у 2-3 рази перевищує показники довоєнного періоду, критично обмежує цінову конкурентоспроможність продукції на світових ринках. Крім того, викликом є несприятлива динаміка світових цін, оскільки прогнозоване зниження котирувань на залізну руду до рівня 97 дол./т. у 2026 році на тлі уповільнення глобального попиту створює ризики звуження маржинальності та обмежує фінансовий потенціал для модернізації потужностей [50].

Таким чином, ТОВ «РУДОМАЙН» демонструє здатність до відновлення ділової активності в умовах війни, про що свідчить прискорення оборотності активів та запасів. Проте низька якість дебіторської заборгованості та високі логістичні витрати залишаються критичними бар'єрами. Факторний аналіз підтвердив, що стійкість підприємства наразі забезпечується виключно за рахунок контролю над операційною маржею, що вимагає подальшої модернізації виробництва для зниження енергоємності.

Висновки до розділу 2

Сучасний напрямок аналізу еволюціонував від статичного ресурсного підходу до динамічної стейкхолдерської концепції. Фінансовий стан визначено як комплексну категорію, що відображає здатність підприємства

до саморозвитку, збереження фінансової рівноваги та задоволення інтересів ключових груп користувачів: інвесторів, кредиторів, держави та менеджменту. Доведено, що якість аналітичних висновків детермінується багаторівневою системою інформаційного забезпечення, яка поєднує внутрішні дані (фінансову та управлінську звітність) із макроекономічними індикаторами зовнішнього середовища. Встановлено, що для гірничо-видобувної галузі критичне значення має дотримання принципів обачності та безперервності діяльності, що запобігає штучному завищенню показників стійкості.

Аналіз ліквідності ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік виявив загрозливу тенденцію до вимивання найбільш ліквідних активів: обсяг грошових коштів скоротився на 96,8%, що призвело до падіння коефіцієнта абсолютної ліквідності до критичного рівня - 0,0015 (при нормі 0,2-0,5). Це свідчить про гострий дефіцит готівкових ресурсів для негайного погашення поточних зобов'язань.

Попри формальну відповідність коефіцієнта швидкої ліквідності нормативним значенням (2,079), його зростання визначено як нездорове, оскільки воно зумовлене надмірним накопиченням дебіторської заборгованості, яка збільшилася на 43,3%. Така ситуація сигналізує про уповільнення оборотності коштів у розрахунках та критичну залежність фінансової стійкості підприємства від платіжної дисципліни контрагентів в умовах воєнного стану.

Загалом, результати аналізу вказують на перехід підприємства у стан високої фінансової вразливості. Зміщення структури активів у бік дебіторської заборгованості на фоні зростання поточних зобов'язань на 26,4% вимагає негайного впровадження заходів з оптимізації грошових потоків та посилення контролю за розрахунками для запобігання втраті платоспроможності в середньостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Бухгалтерський баланс є однією з обов'язкових форм фінансової звітності, що складається суб'єктами господарювання. Він відображає всі активи, власний капітал, а також поточні та довгострокові зобов'язання, що робить його найважливішим документом бухгалтерської звітності. На основі балансу проводиться аналіз, управління, планування діяльності, розробка стратегії розвитку підприємства, а також оцінюються можливості виходу на міжнародний ринок і конкурентні переваги.

Баланс як бухгалтерська концепція існує вже понад 500 років. Роль і значення бухгалтерського балансу змінювалися впродовж усіх суспільно-економічних формацій. Незважаючи на наявність множинних поглядів дослідників та тлумачень терміну «баланс», єдиним що об'єднує усі балансові теорії, є дотримання балансових формул, які описують об'єкти та елементи бухгалтерського обліку.

Для використання даних в управлінні існує певна класифікація бухгалтерського балансу, зокрема, за стадіями життєвого циклу підприємства, за сферою діяльності підприємства, за відображення у балансі регулюючих статей та ін. В обліковій практиці вітчизняних підприємств сформувались бухгалтерські баланси за сферою діяльності підприємства (баланс підприємства - повний, спрощений; баланс банку; баланс бюджетної установи). Головні відмінності між ними полягають у підходах до відображення економічних даних та, як наслідок, читання показників.

Питання практики організації та методики складання балансу розглядалися за даними ТОВ «РУДОМАЙН», аналіз організаційно-економічних показників якого проведено в динаміці за останні 2 роки.

Важливим документом для правильного та повного розкриття балансу є облікова політика товариства. Зв'язок між обліковою політикою та бухгалтерським балансом є прямим та визначальним: облікова політика це

правила, а баланс – результат застосування цих правил. Обрані елементи облікової політики також впливають на аналітичні показники.

Підготовка даних до складання балансу – важливий процес підсумкового обліку на кожному підприємстві, який передбачає перевірку даних облікових регістрів, виправлення помилок, складання узагальнюючих відомостей, на основі яких буде зручно формувати показники фінансової звітності. В цей період головний бухгалтер товариства організовує та виконує завершальні роботи перед складанням фінансової звітності.

Для формування статей балансу необхідно враховувати узгодженість Плану рахунків підприємства з розділами балансу. Діючий План рахунків зорієнтований на потреби складання фінансової звітності, тому чітко розмежовані балансові рахунки, об'єднані в класи з розділами активу і пасиву балансу, а також позабалансові рахунки.

Методика складання активу та пасиву балансу представлена з використанням аналітичних показників ТОВ «РУДОМАЙН» та з урахуванням Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, які містять короткі вказівки щодо змісту статей балансу, а також посилення на відповідні НП(С)БО, що регулюють порядок обліку тих чи інших конкретних видів активів та зобов'язань. Активи та пасиви товариства відображаються у балансі, якщо вони відповідають умовам, які визначені НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

ТОВ «РУДОМАЙН» за допомогою інструментів сучасного програмного забезпечення «BAS Комплексне управління підприємством» отримує форми внутрішньої звітності, зокрема, Звіти під назвою «Управлінський баланс», «Управлінський баланс в динаміці» які дозволяють аналізувати загальні тенденції та здійснювати прогностичну діяльність на перспективу.

На думку науковців традиційний управлінський баланс не надто зручний для цілей управління та окреслюють наступні вимоги до структури балансу для ефективного вирішення завдань з управління: прозовий зв'язок з

іншими формами звітності; зручність розподілу на об'єкти управління (види діяльності та центри відповідальності); баланс має дозволяти управляти ефективністю вкладеного капіталу.

Сучасний напрямок аналізу еволюціонував від статичного ресурсного підходу до динамічної стейкхолдерської концепції. Фінансовий стан визначено як комплексну категорію, що відображає здатність підприємства до саморозвитку, збереження фінансової рівноваги та задоволення інтересів ключових груп користувачів: інвесторів, кредиторів, держави та менеджменту. Доведено, що якість аналітичних висновків детермінується багаторівневою системою інформаційного забезпечення, яка поєднує внутрішні дані (фінансову та управлінську звітність) із макроекономічними індикаторами зовнішнього середовища. Встановлено, що для гірничо-видобувної галузі критичне значення має дотримання принципів обачності та безперервності діяльності, що запобігає штучному завищенню показників стійкості.

Аналіз ліквідності ТОВ «РУДОМАЙН» за 2025 рік виявив загрозливу тенденцію до вимивання найбільш ліквідних активів: обсяг грошових коштів скоротився на 96,8%, що призвело до падіння коефіцієнта абсолютної ліквідності до критичного рівня - 0,0015 (при нормі 0,2-0,5). Це свідчить про гострий дефіцит готівкових ресурсів для негайного погашення поточних зобов'язань.

Попри формальну відповідність коефіцієнта швидкої ліквідності нормативним значенням (2,079), його зростання визначено як нездорове, оскільки воно зумовлене надмірним накопиченням дебіторської заборгованості, яка збільшилася на 43,3%. Така ситуація сигналізує про уповільнення оборотності коштів у розрахунках та критичну залежність фінансової стійкості підприємства від платіжної дисципліни контрагентів в умовах воєнного стану.

Загалом, результати аналізу вказують на перехід підприємства у стан високої фінансової вразливості. Зміщення структури активів у бік

дебіторської заборгованості на фоні зростання поточних зобов'язань на 26,4% вимагає негайного впровадження заходів з оптимізації грошових потоків та посилення контролю за розрахунками для запобігання втраті платоспроможності в середньостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н., Наумова Т., Азадєн А., Козуб В., Козуб С. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Т. 6(47). С. 198-217. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3867>
2. Бурко О. О. Фінансовий стан підприємства: аналітичний інструментарій оцінювання : кваліфікаційна робота магістра / Західноукраїнський національний університет. Тернопіль, 2022. 89 с. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/796540b9-8302-458a-ba7b-7546eef9ced8/content> (дата звернення: 04.05.2026).
3. Відносні показники ділової активності. *Методика розрахунку показників*. URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku/103-vidnosni-pokaznyky-dilovoi-aktyvnosti> (дата звернення: 08.05.2026).
4. Галузь видобутку залізної руди в Україні опиниться під тиском у 2025–2026 роках : [інфографіка]. *GMK Center*. 2025. URL: <https://gmk.center/ua/infographic/galuz-vidobutku-zaliznoi-rudi-v-ukraini-opinitsya-pid-tiskom-u-2025-2026-rokah/> (дата звернення: 08.05.2026).
5. Давидюк Т. В. Управлінський баланс – важливий інструмент прийняття рішень щодо діяльності компанії. *Актуальні питання фінансової інклюзії в умовах цифровізації соціально-економічних систем: європейський вектор, виклики та перспективи*: зб. матеріалів 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 лютого 2025 р. Запоріжжя : ТДАТУ, 2025. С. 387-391. URL: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/18463/5/Zb.konferentsiya_2025.pdf, вільний (дата звернення 13.05.2026 р.).
6. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 418 с. URL:(<https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Dropa-Navchalnyy-posibnyk-2024.pdf>) (дата звернення: 04.05.2026).

7. Житар М. О. Фінансова стійкість економіки України у військовий та післявоєнний періоди: виклики та драйвери відновлення. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2024. № 1 (5). DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-1-05>.

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства Фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 09.04.2026).

9. Ключові показники для оцінки фінансової стійкості бізнесу. *Pareto*. URL: <https://pareto.com.ua/ua/blog/klyuchovi-pokazniki-dlya-oczniki-finansovoyi-stijkosti-biznesu/> (дата звернення: 05.05.2026).

10. Консолідована фінансова звітність за МСФЗ та Примітки за рік, що закінчився станом на 31 грудня 2025 р. разом зі Звітом незалежного аудитора ТОВ «РУДОМАЙН». 2026. 56 с. URL: <https://rudomain.com.ua/wp-content/uploads/2026/05/2025k.pdf> (дата звернення: 05.05.2026).

11. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. 186 с. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/1851> (дата звернення: 06.05.2026).

12. Лагодієнко Н.В., Іванченкова Л.В., Скляр Л.Б., Іванченков В.С. Формат і зміст бухгалтерського балансу в сучасній обліково-економічній моделі *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-294-3-3>

13. Лега О.В, Єрмолаєва М.В., Тютюнник С.В. Інформативність бухгалтерського балансу: аналіз структури та функцій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 14-21. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-29>. (дата звернення: 08.05.2026).

14. Лемішовська О. С., Михайловський В. О. Управлінська звітність підприємства: теоретико-методичні аспекти та принципи формування. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та*

проблеми розвитку. 2023. № 1(9). С. 179-188. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/sep/31274/menedzhment-183-192.pdf> (дата звернення: 08.05.2026).

15. Методичні рекомендації з перевірки порівняльності показників фінансової звітності. Наказ МФУ від 11.04.2013р. №476 . URL: http://www.auditent.com.ua/news/view_news.php?id=429 (дата звернення: 08.05.2026).

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності: міжнародний документ від 01.01.2012 / International Accounting Standards Board (IASB). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 16.05.2026).

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» : міжнародний документ від 01.01.2012 / International Accounting Standards Board (IASB). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020 (дата звернення: 16.05.2026).

18. Музиченко А., Скрипник С., Мельянова Л. Стандартизація бухгалтерського обліку: вплив на управлінську звітність та порівняльний аналіз. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3340> (дата звернення: 08.05.2026).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом МФУ №73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. (дата звернення 20.04.2026)

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення 20.04.2026)

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в

державному секторі 101 «Подання фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text>. (дата звернення: 19.05.2026).

22. Національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7-12, 14-16, 25-27, затв. наказом Міністерства фінансів України, зі змінами. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення: 19.05.2026).

23. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 №1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 29.04.2026).

24. Погорєлова Т. П., Сьоміна О. Р. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання. *Агросвіт*. 2017. № 1-2. С. 44–48. URL:<http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2332&i=8> (дата звернення: 08.05.2026).

25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Мінфін України; Положення від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://minfin.com.ua>. (дата звернення: 19.05.2026).

26. Поплавська О. В. Роль стейкхолдерів в діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3, т. 1. С. 48–51. URL: <https://elar.khmnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9057a995-95c8-4f5b-9367-5aba04dc7c32/content> (дата звернення: 04.05.2026).

27. Приймак С. В., Костишина, М. Т. Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 04.05.2026).

29. Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ МФУ від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 19.04.2026).

30. Про затвердження методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів: Наказ МФУ від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

31. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

32. Про затвердження Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України : постанова правління Національного Банку України від 13.11.2018 р. № 120. Дата оновлення: 29.12.2020. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0120500-18#n192> (дата звернення: 06.05.2026)

33. Савченко А. М., Горелик Д. С., Гаврилюк В. Ю., Вербіцький О. В. Дебіторська заборгованість та її вплив на фінансовий результат діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-21>.

34. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Вигівська І. М. Формати бухгалтерської управлінської звітності: методика визначення і формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 18. С. 568-573. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/107.pdf> (дата звернення: 06.05.2026).

35. Статистичні дані про роботу промисловості у 2025 році. *The Page*. 2025. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/statistichni-dani-pro-robotu-promislovosti-u-2025-roci> (дата звернення: 08.05.2026).

36. Ткаченко І. П. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Кам'янське : ДДТУ, 2020. 223 с. URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl104.pdf> (дата звернення: 04.05.2026).

37. Токарчук В. В. Опрацювання джерел інформації для макроекономічного аналізу : аналітична записка / Національний банк України. Київ, 2025. 24 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Processing_of_information_sources_for_macro-economic_analysis-Tokarchuk-2025-12-29.pdf (дата звернення: 04.05.2026).

38. Україна в 2025 році скоротила експорт залізної руди на 8% р/р. *AgroNews*. 2025. URL: <https://agronews.ua/news/ukrayina-v-2025-rocziskorotyla-eksport-zaliznoyi-rudy-na-8-r-r/> (дата звернення: 08.05.2026).

39. Управлінська і фінансова звітність в BAS[Електронний ресурс]. URL: https://aktiv.ua/ua/materials/books/bas-buhgalteriya-korp-vazhliivmomenti-roboti-z-programoyu?utm_source=adwords&utm_medium=cpc&utm_campaign=search-book-bas-korp&gad_source=1& (дата звернення: 19.05.2026).

40. Управлінський баланс будівельного підприємства [Електронний ресурс]. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/sbuh/2011/april/issue-7/article-98766.html> (дата звернення: 16.05.2026)

41. Харламова О.В. Особливості інвентаризації для цілей складання МСФЗ-звітності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2015. № 11. С. 297-300. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_11_66 (дата звернення: 05.05.2026).

42. Шевців Л.Ю. Управлінський облік: навч. посібник. Львів: Растр-7. 2022. 642с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/SHevtsiv-Upravlinck-oblik-.pdf> (дата звернення: 19.05.2026).

43. Шуміло О. С., Курочка А. С. Ліквідність і платоспроможність підприємства та методи їх аналізу. *Проблеми економіки*. 2023. № 4. С. 105–111. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-4-105-111>.

44. Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності. Мінфін України; Лист від 29.07.2003 № 04230-04108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03#Text> (дата звернення: 19.05.2026).

45. Юрченко О., Мельник Н. Баланс як ключове джерело інформації про фінансово-майновий стан підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 80. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-108> (дата звернення: 04.05.2026).

46. Яремик Х. Я. Методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4507> (дата звернення: 04.05.2026).

47. Ясіновська І. Ф., Фелісеєв В. А. Ділова активність промислових підприємств України: оцінка, проблеми та напрями забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-16>.

48. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Т. 29 (68), № 3. С. 173-177. URL: https://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (дата звернення: 20.05.2026).

49. Rudomain.com.ua [Електронний ресурс] : офіційний сайт. URL: <https://rudomain.com.ua/> (дата звернення: 20.05.2026).

50. Ukraine's iron ore industry under pressure in 2025-2026 : GMK Center. 2024. URL: <https://gmk.center/en/infographic/ukraine-s-iron-ore-industry-under-pressure-in-2025-2026/> (дата звернення: 11.05.2026).

ДОДАТКИ

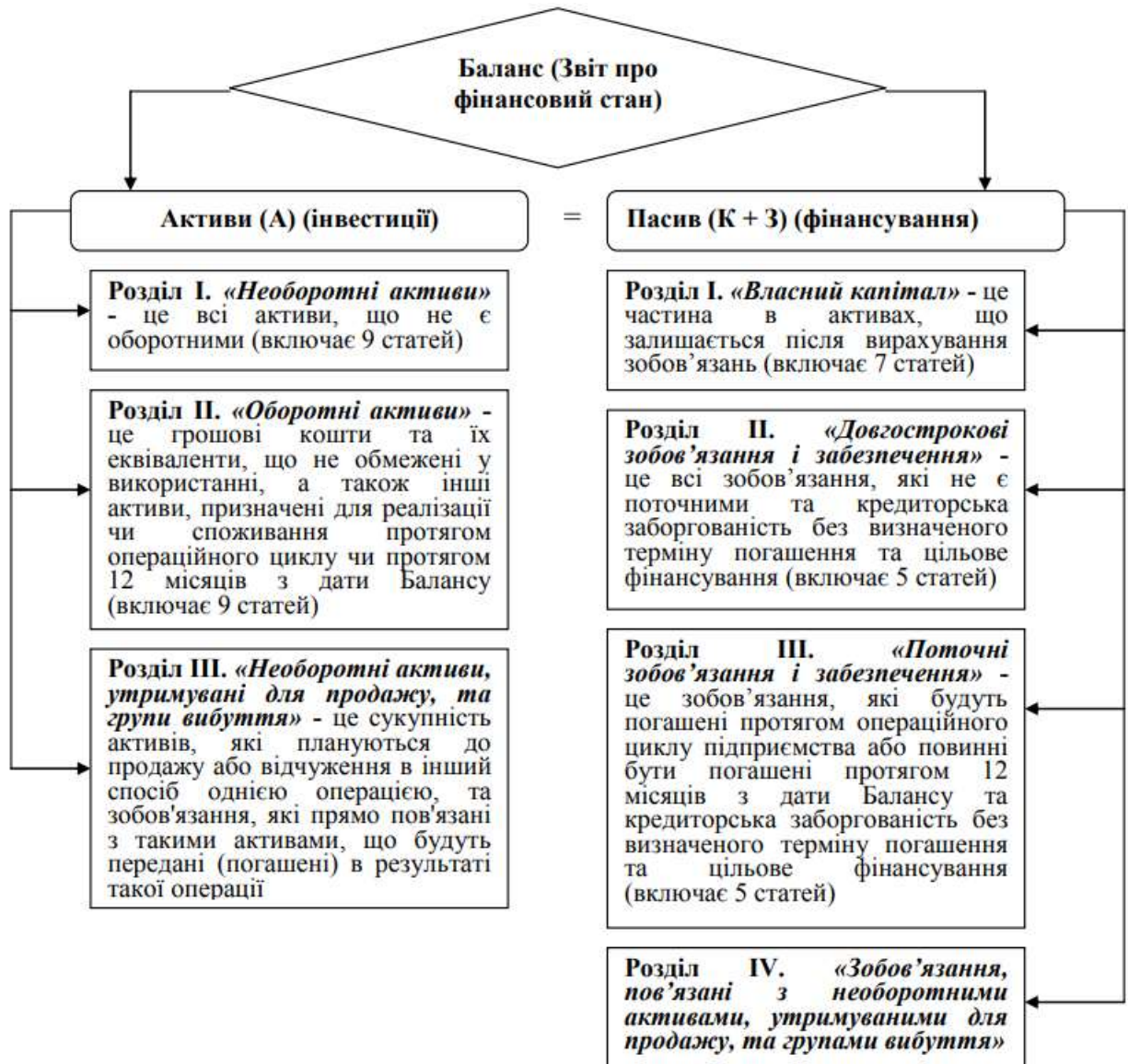
Додаток А

Характеристика фінансової звітності

- ☐ *Зрозумілість:* інформація повинна бути представлена в зрозумілій формі, щоб користувачі могли легко її інтерпретувати
- ☐ *Достовірність:* фінансова звітність має відображати реальний фінансовий стан підприємства, бути точною та не вводити в оману
- ☐ *Надійність:* дані повинні бути перевіреними та обґрунтованими, що забезпечує їхню коректність і стабільність.
- ☐ *Своєчасність:* звітність повинна бути надана вчасно, щоб користувачі могли використовувати її для прийняття рішень у необхідний момент.
- ☐ *Порівнянність:* інформація повинна бути структурована так, щоб її можна було порівнювати з даними інших періодів або з аналогічними підприємствами.
- ☐ *Актуальність:* дані мають бути релевантними для прийняття рішень, що стосуються фінансової діяльності підприємства
- ☐ *Комплексність:* фінансова звітність повинна охоплювати всі важливі аспекти фінансового стану та результатів діяльності підприємства.
- ☐ *Об'єктивність:* інформація повинна бути подана без упередженості, що сприяє її справедливій оцінці.

Додаток Б

Структура Балансу згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Додаток В

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «Рудомайн»	за ЄДРПОУ	2025 12 31 37064892
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за КАТОТТГ	12060170010720271
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Добування залізних руд	за КВЕД	07.10
Середня кількість працівників ¹	1182		
Адреса, телефон	проспект Поштовий, буд. 1, к.430, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл. 50000		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2025 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001				
Актив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6.10	5 107	3 490
первісна вартість	1001		12 773	12 773
накопичена амортизація	1002		(7 666)	(9 283)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6.11	68 868	1 187
Основні засоби	1010	6.12	452 142	404 668
первісна вартість	1011		949 012	1 047 927
знос	1012		(496 870)	(643 259)
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035	6.13	217 420	247 420
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	6.9	22 714	23 064
Інші необоротні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095		766 311	679 829
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6.15	451 434	349 771
Виробничі запаси	1101		118 339	86 874
Незавершене виробництво	1102		49	1 162
Готова продукція	1103		333 046	261 735
Товари	1104		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6.16	762 400	1 092 654
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	6.17	9 081	54 810
з бюджетом	1135	6.17	35 918	82 215
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6.17	286 743	322 070
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	6.18	34 502	234
Готівка	1166		-	-
Рахунки в банках	1167		34 502	234
Витрати майбутніх періодів	1170	6.19	2 720	979
Інші оборотні активи	1190	6.19	3 117	-
Усього за розділом II	1195		1 585 915	1 902 733
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-
Баланс	1300		2 352 226	2 582 562

Пасив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1400	6.20	21 907	21 907
Капітал у дооцінках	1405	6.20	1 679	10 605
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415		-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		1 796 098	1 837 702
Неоплачений капітал	1425		-	-
Усього за розділом I	1495		1 819 684	1 870 214
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	6.21	83 626	105 520
Довгострокові кредити банків	1510		33 631	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	6.22	63 668	61 034
Довгострокові забезпечення	1520		5 857	9 627
Цільове фінансування	1525	6.23	41 271	48 827
Усього за розділом II	1595		228 053	225 008
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		-	28 351
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6.14	95 460	85 943
товари, роботи, послуги	1615	6.24	105 179	230 364
розрахунками з бюджетом	1620	6.25	19 890	24 899
у тому числі з податку на прибуток	1621		5 280	-
розрахунками зі страхування	1625	6.8	2 640	6 179
розрахунками з оплати праці	1630	6.8	8 667	21 071
за одержаними авансами	1635		8 830	29 116
за розрахунками з учасниками	1640		-	-
із внутрішніх розрахунків	1645		-	-
Поточні забезпечення	1660	6.25	38 106	46 916
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6.26	25 717	14 501
Усього за розділом III	1695		304 489	487 340
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		2 352 226	2 582 562

Керівник

Головний бухгалтер

/Колос В.В./

/Гуленко Т.Є./

Додаток Г

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «Рудомайн» (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2025	12	31
			37064892		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (Звіт про сукупний дохід) за 2025 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6.1	2 991 811	2 707 986
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	6.1	(1 550 356)	(1 679 534)
Валовий:				
прибуток	2090		1 441 455	1 028 452
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	6.2	176 840	32 146
Адміністративні витрати	2130	6.3	(131 729)	(105 219)
Витрати на збут	2150	6.4	(1 078 067)	(959 013)
Інші операційні витрати	2180	6.5	(84 503)	(31 735)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		323 996	-
збиток	2195		-	(35 369)
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	6.6	1 124	857
Інші доходи	2240	6.7	1 031	1973
Фінансові витрати	2250	6.6	(20 943)	(17 031)
Витрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	6.7	(244 871)	(148 696)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		60 337	-
збиток	2295		-	(198 266)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	6.9	(18 735)	(25 295)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		41 602	-
збиток	2355		-	(223 561)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		-	-
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445	6.21	8 926	4 150
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		8 926	4 150
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		8 926	4 150
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		50 528	(219 411)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Матеріальні затрати	2500		1 123 398	1 497 581
Витрати на оплату праці	2505	6.9	341 606	313 688
Відрахування на соціальні заходи	2510		75 711	69 064
Амортизація	2515		155 371	153 063
Інші операційні витрати	2520		1 148 569	943 201
Разом	2550		2 844 655	2 976 597

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-	-

Керівник

Головний бухгалтер

/Колос В.В./

/Гуленко Т.Є./

Структура наказу про облікову політику

Розділи	Елементи
Загальні положення	Вказуються основні відомості про підприємство (форма власності, організаційно-правова форма, відомості про державну реєстрацію, місцезнаходження, наявність філій (представництв), види діяльності, наявність ліцензій або патентів, середньооблікова чисельність працівників та ін.)
Розділ І. Організація облікового процесу	Визначаються загальні питання організаційної структури бухгалтерії, обирається форма організації бухгалтерського обліку на підприємстві; перелік внутрішніх інструкцій, стандартів, положень; інші аспекти діяльності бухгалтерського апарату.
Розділ ІІ. Методика та порядок ведення облікового процесу	Визначаються методи ведення бухгалтерського обліку, які суттєво впливають на оцінку та прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності. До них відносять: межу суттєвості; методи оцінки вибуття запасів; строки проведення інвентаризації; методи нарахування амортизації необоротних активів; визнання доходів і витрат від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг; методи калькулювання витрат виробництва; методи за елементами витрат; методи за видами продукції (робіт, послуг); методи за статтями калькуляції.
Розділ ІІІ. Технічне забезпечення облікового процесу	Відображується така інформація: робочий План рахунків; перелік первинних документів і облікових регістрів; форма ведення бухгалтерського обліку; правила документообігу та технології обробки облікової інформації; склад і порядок подання фінансової звітності.
Додатки	Робочий план рахунків; графік документообігу; перелік первинних документів і облікових регістрів тощо.

Додаток Е

Узгодження показників ф.1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» з іншими формами фінансової звітності

№ з/п	Показники, що порівнюються	Порівнювальні показники
1.	Рядок 1000, графи 3 і 4	Форма №1, рядок 1001 мінус рядок 1002, графи 3 і 4
2.	Рядок 1010, графи 3 і 4	Форма №1, рядок 1011 мінус рядок 1012, графи 3 і 4
3.	Рядок 1015, графи 3 і 4	Форма №1, рядок 1016 мінус рядок 1017, графи 3 і 4, у разі якщо інвестиційна нерухомість оцінюється за первісною вартістю
4.	Рядок 1020, графи 3 і 4	Форма №1, рядок 1021 мінус рядок 1022, графи 3 і 4, у разі якщо довгострокові біологічні активи оцінюються за первісною вартістю
5.	Рядок 1095, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1000, 1005, 1010, 1015, 1020, 1030, 1035, 1040, 1045, 1050, 1060, 1065, 1090, графи 3 і 4
6.	Рядок 1100, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює сумі рядків 1101, 1102, 1103, 1104, графи 3 і 4
7.	Рядок 1135, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює рядку 1136, графи 3 і 4
8.	Рядок 1165, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює сумі рядків 1166, 1167, графи 3 і 4
9.	Рядок 1180, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює сумі рядків 1181, 1182, 1183, 1184, графи 3 і 4
10.	Рядок 1195, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1100, 1110, 1115, 1120, 1125, 1130, 1135, 1140, 1145, 1155, 1160, 1165, 1170, 1180, 1190, графи 3 і 4
11.	Рядок 1300, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1095, 1195, 1200, графи 3 і 4
12.	Рядок 1410, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює сумі рядків 1411, 1412, графи 3 і 4
13.	Рядок 1425, графи 3 і 4	Форма №1, менше або дорівнює рядку 1400, графи 3 і 4
14.	Рядок 1430, графи 3 і 4	Форма №1, менше або дорівнює рядку 1400, графи 3 і 4
15.	Рядок 1495, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1400, 1405, 1410, 1415, 1435 плюс або мінус рядок 1420 мінус рядки 1425, 1430, графи 3 і 4
16.	Рядок 1520, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює рядку 1521, графи 3 і 4
17.	Рядок 1525, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює рядку 1526, графи 3 і 4
18.	Рядок 1530, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює сумі рядків 1531, 1532, 1533, 1534, графи 3 і 4
19.	Рядок 1595, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1500, 1505, 1510, 1515, 1520, 1525, 1530, 1535, 1540, 1545, графи 3 і 4
20.	Рядок 1620, графи 3 і 4	Форма №1, більше або дорівнює рядку 1621, графи 3 і 4
21.	Рядок 1695, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1600, 1605, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1640, 1645, 1650, 1660, 1665, 1670, 1690, графи 3 і 4
22.	Рядок 1900, графи 3 і 4	Форма №1, сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700, 1800, графи 3 і 4
23.	Рядок 1900, графи 3 і 4	Форма №1, рядок 1300, графи 3 і 4

Додаток Ж

Визначення суттєвості облікової інформації в обліковій політиці

№ з/п	Показники (операції), за якими оцінюється поріг суттєвості	Кількісна оцінка порога суттєвості	База для визначення порога суттєвості
1	Окремі об'єкти обліку (об'єкти активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства)	3%	Вартість всіх активів, усіх зобов'язань і власного капіталу
2	Окремі види доходів і витрат	2%	Сума чистого прибутку (збитку)
3	Вартісні відхилення при переоцінці та зменшенні корисності об'єктів обліку	10%	Справедливої вартості активу (об'єктів обміну)
4	Виділення звітного сегмента	10%	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або фінансових результатів сегмента чи активів усіх сегментів підприємства
5	Визначення подібних активів	10%	Справедлива вартість об'єктів обміну
6	Інші господарські операції та об'єкти обліку	5 %	Вибір здійснюється з урахуванням потреби користувачів, економічну доцільність, обсяги діяльності підприємства, характер впливу об'єкта обліку на рішення користувачів та інші об'єктивні фактори, які можуть впливати на
<i>Звіт</i>		<i>Поріг суттєвості</i>	
Баланс		15 % підсумку класу активів, власного капіталу, класу зобов'язань	
Звіт про фінансові результати		25% фінансового результату від операційної діяльності	

Додаток 3

Порядок заповнення активу форми № 1 «Баланс (Звіту про фінансовий стан)»

Найменування статті Балансу	Код рядка	Сальдо рахунку (ів),
1	2	3
Актив Балансу		
Розділ I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи		відображається вартість об'єктів, віднесених до складу нематеріальних активів. До підсумку балансу включається залишкова вартість, яка визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації, яка наводиться у дужках.
Первісна вартість	1001	Відображається первісна (переоцінена) вартість об'єктів нематеріальних активів, які такими є за НП(С)БО 8. Дт рахунка: 10 «Основні засоби» (вибірка по нематеріальних активах)
Накопичена амортизація	1002	Кт рахунка: 13 «Знос необоротних активів» (вибірка за нематеріальними активами)
Незавершені	1005	Дт 15
Основні засоби	1010	ряд. 1011 - ряд. 1012 плюс інформація про інвестиційну нерухомість, яку обліковують за справедливою вартістю, що не потрапила до ряд. 1011
первісна вартість	1011	Дт 10
знос	1012	Кт 13 (крім субрахунку, на якому обліковують знос довгострокових біологічних активів). У дужках наводять нараховану у встановленому порядку суму зносу основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і
Довгострокові біологічні активи	1020	Дт 16 (за субрахунками, які підприємство застосовує для обліку довгострокових біоактивів за справедливою вартістю) або Дт 16 (за субрахунками, які підприємство використовує для обліку довгострокових біоактивів за первісною вартістю) - Кт 13 (субрахунок обліку зносу довгострокових біологічних активів)
Довгострокові фінансові	1030	Дт 14
Інші необоротні	1090	Дт 18
Усього за	1095	Сума рядків 1005, 1010, 1020, 1030, 1090
Розділ II. Оборотні активи		
Запаси	1100	Дт 20, 23, 26 (крім субрахунку, на якому відображають необоротні активи та групи вибуття, утримувані для
Поточні біологічні активи	1110	Дт 21
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Дт 36 (крім субрахунку, на якому обліковують резерв сумнівних боргів) – Кт 37 відповідний субрахунок резерву сумнівних боргів)

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Дт 64
У тому числі із податку на прибуток	1136	Дт 64 (відповідний субрахунок)
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дт 37 (крім субрахунків, на яких узагальнюють інформацію про короткострокові векселі одержані та резерв сумнівних боргів), 64, 66, 68
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дт 35 (крім субрахунку, на якому обліковують еквіваленти коштів. Його дані перейдуть до рядка 1165)
Кошти та їх еквіваленти	1165	Дт 30, 31,35 (беруть субрахунки, на яких обліковують кошти та їх еквіваленти в нацвалюті)
Витрати майбутніх періодів	1170	Дт 39
Інші оборотні активи	1190	Дт 30 (за субрахунками, на яких ведуть облік грошових документів), 64 (субрахунки, на яких обліковують податкові
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100,1110, 1125,1135,1155,1160, 1165,1170, 1190
Розділ III. Необоротні активи та групи вибуття		
Необоротні активи й групи вибуття	1200	Дт 26 (беруть субрахунок, на якому обліковують необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу)
Баланс	1300	Сума рядків 1095,1195,1200

Додаток К

Порядок заповнення пасиву форми № 1 «Баланс (Звіту про фінансовий стан)»

Найменування статті Балансу	Код рядка	Сальдо рахунку(ів)
1	2	3
Пасив Балансу		
Розділ І. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий)	1400	Кт 40 (відповідний субрахунок)
Додатковий капітал	1410	Кт 40 (відповідний субрахунок)
Резервний капітал	1415	Кт 40 (відповідний субрахунок)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт або Дт 44
Неоплачений капітал	1425	Дт 40(відповідний субрахунок)
Усього за розділом 1	1495	Сума рядків 1400, 1410, 1415 плюс або мінус 1420 і
Розділ ІІ. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення		
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	Кт рахунка: 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»; 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»; 55 «Інші довгострокові зобов'язання»
Розділ ІІІ. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	1600	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині субрахунку, на якому обліковують короткострокові кредити (позики) і відсотки за ними)
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині субрахунку, на якому обліковують поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями)
товари, роботи, послуги	1615	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині субрахунку, на якому обліковують кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги)
розрахунками з бюджетом	1620	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині субрахунку, на якому обліковують кредиторську заборгованість за розрахунками з бюджетом)
у тому числі з податку на прибуток	1621	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині податку на прибуток)
розрахунками зі страхування	1625	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині субрахунків, на яких обліковують кредиторську заборгованість із
розрахунками з оплати праці	1630	Кт рахунка: 66 «Розрахунки з оплати праці»
Доходи майбутніх періодів	1665	Кт рахунка: 69 «Доходи майбутніх періодів»

Інші поточні зобов'язання	1690	Кт рахунків: 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (у частині розрахунків із підзвітними особами); 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині податкового кредиту); 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині відповідних субрахунків)
Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для	1700	Кт рахунків: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині відповідних субрахунків)
Баланс	1900	Сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700

Управлінський баланс

- Структура балансу повністю визначається структурою даних в Плані видів характеристик [Статті активів і пасивів](#)
- [Алгоритми формування](#) значення для кожної типової статті балансу [визначені розробниками](#), користувачем не змінюються
- Ручна зміна статей балансу, створених користувачами прикладного рішення, здійснюється за допомогою документа [Рух інших активів і пасивів](#)
- Показники звіту формуються в момент заповнення звіту
- У звіт виводиться інформація про:
 - стан активів і пасивів підприємства на початок і на кінець періоду,
 - зміна статей балансу за цей період в будь-якій валюті
- Звіт має кілька варіантів
 - за періодами,
 - по організаціях
 - за напрямками діяльності і підрозділами
- При формуванні звіту перевіряється рівність значень за статтями активів і пасивів балансу
 - різниця виводиться в рядку [Контроль балансу](#)
- Для детального аналізу різниць в прикладному рішенні може використовуватися звіт [Контроль управлінського балансу](#)

Додаток М

☆

Управлінський баланс

✓

Період:

01.01.2016

–

31.12.2017

...

Організація:

...

x

Валюта звіту:

грн

x

Підрозділ:

...

x

Сформувати

Настройки...

Варіанти звіту

Знайти...

Σ

🖨

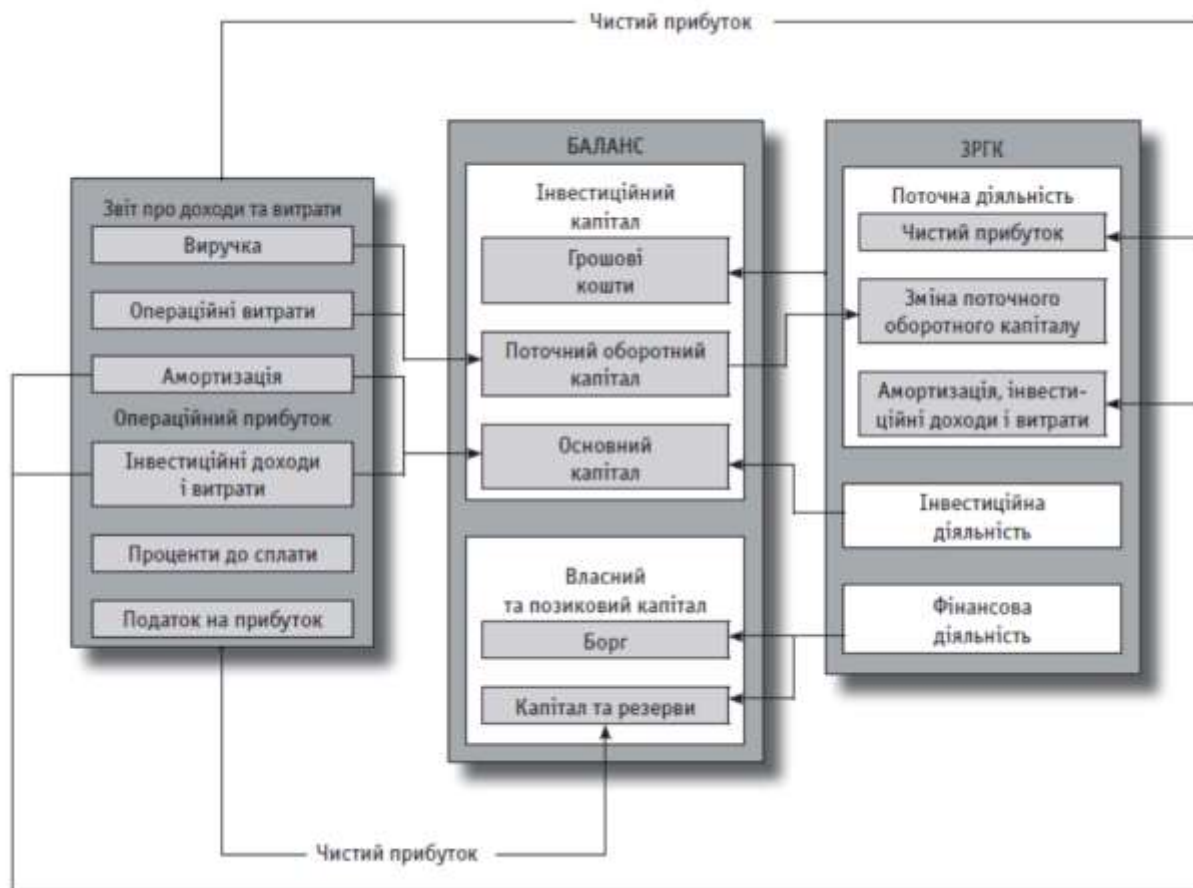
🔍

💾

📄

По періодах

Тип показника	Январь 2016 г.		Февраль 2016 г.		Апрель 2016 г.		Май 2016 г.	
Показник	На кінець періоду	Зміна	На кінець періоду	Зміна	На кінець періоду	Зміна	На кінець періоду	Зміна
Порушений баланс активів і пасивів								
Активи	11 645 699,39	3 284 801,76	13 079 192,61	1 438 952,70	13 077 392,96		13 077 392,96	
Грошові кошти	4 470 339,11	(184 249,63)	5 490 832,63	1 020 493,52	5 490 832,63		5 490 832,63	
Грошові кошти (безготівкові) до вступу								
Кошти (безготівкові)	4 367 927,47	(211 277,27)	5 388 420,99	1 020 493,52	5 388 420,99		5 388 420,99	
Кошти (готівка)	102 411,64	27 027,64	102 411,64		102 411,64		102 411,64	
Дебиторська заборгованість	273 506,20	212 292,20	653 771,81	380 265,61	653 771,81		653 771,81	
Заборгованість власних організацій	45 192,00	45 192,00	53 592,00	8 400,00	53 592,00		53 592,00	
Заборгованість клієнтів	98 314,20	38 300,20	474 142,41	375 828,21	474 142,41		474 142,41	
Видані аванси	130 000,00	128 800,00	126 037,40	(3 962,60)	126 037,40		126 037,40	
Товари	1 839 334,54	1 604 581,88	1 910 025,50	76 150,46	1 908 225,85		1 908 225,85	
Товари у розробі	84 338,09	22 286,27	78 878,58		78 878,58		78 878,58	
Товари, передані в переробку								
Товари на гуртових складах	1 754 996,45	1 582 295,61	1 831 146,92	76 150,46	1 829 347,27		1 829 347,27	
Товари, передані на комісію								
Витрати майбутніх періодів			3 272,10	3 272,10	2 181,40	(1 090,70)	1 090,70	(1 090,70)
Витрати поточного періоду	5 062 519,54	1 652 177,31	5 021 290,57	(41 228,99)	5 022 381,27	1 090,70	5 023 471,97	1 090,70
Пасиви	(27 469 873,20)	(2 912 253,29)	(29 171 306,87)	(1 701 433,67)	(29 171 306,87)		(29 171 306,87)	
Податки								
Оплата праці								
Кредиторська заборгованість	(3 138 794,11)	(3 137 594,11)	(4 033 184,25)	(894 380,14)	(4 033 184,25)		(4 033 184,25)	
Заборгованість перед постачальниками	(3 055 301,91)	(3 054 101,91)	(3 455 549,09)	(400 247,18)	(3 455 549,09)		(3 455 549,09)	
Зобов'язання перед власними організаціями	(45 192,00)	(45 192,00)	(53 592,00)	(8 400,00)	(53 592,00)		(53 592,00)	
Заборгованість по кредитах								
Отримані аванси	(38 300,20)	(38 300,20)	(524 043,16)	(485 742,96)	(524 043,16)		(524 043,16)	
Прибутки і збитки	(24 331 079,09)	225 340,72	(25 138 122,62)	(807 043,53)	(25 138 122,62)		(25 138 122,62)	
Дивіденди засновникам								
Порушений баланс активів і пасивів	(15 824 173,81)	372 548,37	(16 092 114,26)	(262 480,97)	(16 093 913,91)		(16 093 913,91)	

**Побулова балансу за видами діяльності та зв'язок
з іншими формами звітності**

ЗГОДА здобувача(чки) освіти Державного університету економіки і технологій про перевірку кваліфікаційної роботи на прояви академічного плагіату та розміщення в Репозитарії ДУЕТ

Я, *Червякова Єлизавета Валеріївна*, підтримую політику Державного університету економіки і технологій з академічної доброчесності і відкритого доступу. Стверджую, що кваліфікаційна бакалаврська робота на тему *«Методика складання бухгалтерського балансу підприємства та аналіз його фінансового стану»* виконана самостійно та не містить академічного плагіату. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Державного університету економіки і технологій ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення норм академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Також я поінформований(на), що відповідно до пункту 5.8 «Положення про Репозитарій (електронну базу даних) Державного університету економіки і технологій» згадана робота буде розміщена в Електронному архіві Університету (Репозитарії ДУЕТ) та ознайомлений(на) з умовами такого розміщення.

Єлизавета ЧЕРВЯКОВА

(підпис)

06 червня 2026 року